

Folkevirke

TEMA:

Kommunevalget – hvor er demokratiet?

Fra hård meningsbrydning til lavere valgdeltagelse

Af Erik Albæk og David Nicolas Hopmann, hhv. professor og lektor, Syddansk Universitet

3

Det er alles valg

Af Annette Vilhelmsen, social-, børne- og integrationsminister

12

Arbejdsmarkedets udemokratiske karakter

Af Anne Hansen, studerende, Roskilde Universitet

25

Kommunalvalg X 2013

Folkevirke

Social - kulturel - politisk oplysning

Udgivet af oplysningsbevægelsen
FOLKEVIRKE.

Bladet kan kun bestilles ved direkte henvendelse til:

Folkevirkes kontor

Niels Hemmingsens Gade 10, 3. sal
1153 København K
Tlf. 33 32 83 11
e-mail: folkevirke@folkevirke.dk
www.folkevirke.dk

Dette nummer koster i styksalg
kr. 50,00 + porto.
Særpris for klassesæt.
Årsabonnement,
kr. 210,00 pr. år (incl. porto).

Redaktion

Annemarie Balle
(ansvarshavende)
Reventlowgade 18, 4. sal tv.
1651 København V
Tlf. 51 51 24 20

Forretningsudvalg

Formand: Annemarie Balle
Næstformand: Jeanne Bau-Madsen
Kasserer: Tove Katstrup
Ulla-Brita Gregersen
Ellis Grønvold
Karen Hallberg
Ulla Lunde Hansen
Tove Hinriksen
Zara Y. Jensen
Gunvor Fink Møller
Britta Poulsen
Susanne Tarp

Folkevirke er grundlagt af Bodil Koch i 1944 som en tværpolitisk oplysningsbevægelse for kvinder.

**Deadline for næste nummer:
15. januar 2014.**

Oplag: 1.200.
Tryk: Aars Bogtryk & Offset,
tlf. 98 62 17 11,
aarsbogtryk@aarsavis.dk
Layout: Louise Christensen.
ISSN 0015-5845

Produktionen af dette nummer af
»Folkevirke« er støttet af Statens
Kunstråds Litteraturudvalg

FORENINGEN AF
DANSKE
KULTUR-
TIDSSKRIFTER

Kommunevalget – hvor er demokratiet?

*Demokrati er meninger og anskuelser,
ikke formue eller stilling.*

Viggo Hørup

Der findes mange citater om, hvad demokrati er.

Man kan også nævne Hal Kochs om, at demokrati er en livsform. Eller det kan være betragtninger om, at demokrati kendes på, hvordan et samfund behandler sine mindretal.

I dette temanummer af »Folkevirke« stilles skarpt på en af demokratiets grundpiller – at kunne stemme på de politikere, som skal varetage de politiske beslutninger. Den 19. november er det valgene til kommunal- og regionsvalg.

Gennem flere år har interessen for lokal- og regionsvalg (tidligere amtskommunale valg) været faldende. Overraskende, da kommunerne har fået overdraget flere og flere opgaver, så det er afgørende, at der træffes bedst mulige beslutninger – også i kommunerne.

Blandt artiklerne i dette temanummer peges på grupper, som ses sjældent ved stemmeurnerne – bl.a. nydanskere, udsatte borgere og ældre.

Netop til dette valg gøres der en ekstra indsats for at nå disse grupper og få dem engageret mere i lokalvalgene. At gøre det klart, at den enkelte stemme gør en forskel. De forskellige tiltag har bl.a. haft den spændende konsekvens, at de gamle vælgermøder er blevet genoplivet. Nu blot på nye steder som fx værtshuse, bedesteder og andre steder, hvor disse grupper mødes. I flere år har vælgermøder haft stærkt faldende tilslutning. Få har haft lyst til at møde op og tage en åben dialog med politiske kandidater og har i stedet for valgt at følge politiske dystre hjemme i sofaen foran fjernsynsskærmen. Det er glædeligt, hvis der kan opstå flere, uformelle vælgermøder, så dialogen mellem vælgere og politiske kandidater kan vækkes til live.

På gensyn i Folkevirke!

*Annemarie Balle,
redaktør*

Indhold

Fra hård meningsbrydning til lavere valgdeltagelse	3
Kommunestyre og det levende demokrati	5
Det er alles valg	12
»Ingen hører din stilhed – brug din stemme!«	14
Bevar demokratiets livsnerve	18
Kommunal- og regionsvalget – hvad betyder det for os?	22
Arbejdsmarkedets udemokratiske karakter	25
Kommunalvalget står for døren – hvad med lokaldemokratiet?	29
Vil du tænde, må du brænde	31
Om sproglige udfordringer	33
Temadag om bøger og kultur, Landsmøde 2014, Julehygge på Folkevirke	35
Folkevirkes efterårslejr for bedstemødre og børnebørn 2013: Oplevelsesrig efterårsferie	36
Det sker i Folkevirke i de næste måneder	38
Kvindestemmer '14	40

Fra hård meningsbrydning til lavere valgdeltagelse

Af Erik Albæk og David Nicolas Hopmann, hhv. professor og lektor ved Center for Journalistik, Syddansk Universitet

Når der er valgkamp, diskuterer vi på kryds og tværs. Medierne er fyldt med debatprogrammer, diskussionerne finder sted i kantine, og argumenter udveksles med naboen hen over hækken. Det er et af demokratiets centrale kendetegn: Vi diskuterer vores holdninger, vi diskuterer for og imod. Til sidst i valgkampen skal vi alle til stemmerne og afgive vores stemme. Jo flere der deltager, jo bedre. Det er et andet centralt kendetegn ved demokratiet: Vi har alle en stemme, vi kan og bør afgive.

Ingen stiller spørgsmålstegn ved disse centrale kendetegn af demokratiet. Men hvad nu, hvis det viser sig, at vi ikke kan have begge dele – den frie diskussion og en bred deltagelse i demokratiet?

Lad os starte simpelt: Demokratiet har vi som styreform, fordi vi ikke vil det samme. Ville vi det, kunne vi vælge at lade et oplyst enevælde eller et teknokrati styre de offentlige anliggender. I og med at vi netop ikke vil det samme, men ofte har divergerende interesser, er det demokratiets formål gennem offentlig meningsbrydning at lade borgernes stemme komme til orde, så der enten kan opnås enighed

eller et kompromis om, hvordan vi løser fælles, samfundsmæssige anliggender.

Samtalens demokrati

På dansk grund pegede professor Hal Koch under og efter 2. verdenskrig på samtaleens fundamentale funktion i demokratiet. Koch talte på godt dansk om samtaledemokratiet, i den nutidige internationale litteratur bruges begrebet »det deliberative demokrati«. Det deliberative demokrati er kendetegnet ved, at argumenter og synspunkter brydes i det offentlige rum. Det er en vigtig funktion i sig selv: Det sikrer, at man når frem til en løsning på fælles anliggender, som oftest i form af et kompromis. Og det sikrer, at argumenterne for den valgte løsning er kendte af borgerne.

Den offentlige meningsbrydning kan desuden have en vigtig opdragende funktion for borgerne, så de bliver mere kompetente til at deltage i den demokratiske samtale. For det første skærper det bevidstheden om rationalet bag egne synspunkter, når de udsættes for prøvelse i det offentlige rum. For det andet skærpes bevidstheden om rationalet bag modsatrettede synspunkter. Og for det tredje øges tolerancen i forhold til, at andre medborgere legitimt kan have synspunkter, der adskiller sig fra ens egne.

»Tonen« i debatten

Disse overvejelser gøres ikke alene i den akademiske debat. De findes også i den offentlige debat i Danmark. Der har eksempelvis været en diskussion i de senere år om »tonen« i den offentlige debat.

Nogle finder, at der bruges for hårde og stødende ord og argumenter om eksempelvis indvandrere, mens andre finder, at det er væsentligt for et demokrati, at ting ikke pakkes ind i »politisk korrekthed«, men at en spade kaldes for en spade. Og netop meningsbrydning forekommer at være et journalistisk ideal i de nævnte debatprogrammer på tv, hvor redaktionen sørger for, at modstridende synspunkter repræsenteres, så argumenter for og imod bliver direkte afprøvet mod hinanden i en åben debat.

Samtalen er imidlertid ikke det eneste centrale element i den danske demokratiopfattelse.

Det er deltagelse også.

I demokratiteorien taler man lige frem om det såkaldte »participatoriske« demokrati, det vil sige deltagerdemokratiet, som et ideal. Til det kommende kommunalvalg den 19. november i år vil vi derfor se en række kampagner, hvis mål er at øge valgdeltagelsen. Der er en lang og stolt tradition i Danmark

KOMMUNALVALG 2013

for at sikre borgerindflydelse på den offentlige politik i andre sammenhænge end ved blot folketingsvalg, eksempelvis ved valg til kommunalbestyrelser, brugerbestyrelser, lokal- eller ældreråd.

Også de danske medier har i de sidste par årtier sat fokus på borgernes aktive inddragelse i den offentlige debat. Efter internationalt forbillede har man iværksat forskellige initiativer, der kunne sikre en journalistik, der i højere grad tog borgernes end magthavernes perspektiv, og som kunne inspirere borgerne til aktiv deltagelse i den offentlige debat («public journalism»).

Især den teknologiske udvikling gav på et tidspunkt medierne forhåbninger om, at de kunne være med til at skabe en mere interaktiv, borgerinddragende politisk debat, end de traditionelle læserbreve gav mulighed for. Det er eksempelvis sket ved, at medierne etablerer elektroniske diskussionsfora, hvor nyhedshistorier, der har været bragt, blogs eller andet relevant kan diskuteres direkte af borgerne selv uden redaktionel indblanding. Deliberativ meningsbrydning og borgerens aktive deltagelse er begge vigtige aspekter af demokratiet. Man går ud fra, at de to forhold understøtter hinanden: Når borgerne deltager, lærer de at værdsætte meningsbrydning. Og omvendt.

Men kan man nu også gå ud fra, at det er tilfældet?

Passive vælgere

Det spørgsmål har den amerikanske professor Diana Mutz, som den

4. oktober i år på Syddansk Universitet udnævntes til Danmarks første æresdoktor i journalistik, undersøgt. Hun kom i omfattende empiriske undersøgelser frem til det overraskende resultat, at jo mere borgerne i deres daglige kommunikation med familie, venner, kolleger og andre borgere udsættes for modsatrettede synspunkter, jo mindre er sandsynligheden for, at de deltager i demokratiske aktiviteter. Dette gælder også, om de vælger at tage hen til valglokalet for at sætte et kryds på valgdagen. Med andre ord ser det ud til, at det deliberative demokratis ideal om, at vi udsættes for forskellige og undertiden modstridende synspunkter og argumenter, har en negativ effekt på vores demokratiske deltagelse. I opfølgende studier har vi vist, at man kan se de samme tendenser blandt danske vælgere.

Det kan skyldes to forhold. For det første kan man selvsagt komme i tvivl, når man udsættes for modstridende information og argumenter. Og kommer man i tvivl, kan det være sværere at træffe et valg. For det andet, og tæt forbundet hermed, bevæger den moderne borger sig i mange og undertiden meget forskelligartede sociale sammenhænge. I hver af disse sammenhænge har man et behov for at blive accepteret. Når man skal begå sig i flere sammenhænge, kan det være vanskeligt at tage håndfast politisk stilling. For et synspunkt, som accepteres i én sammenhæng, gør det måske ikke i andre. Så er det nemmere at holde lav profil og undlade at give sig til kende.

Folk, der lever i homogene sociale sammenhænge – og altså kun hører ét og samme synspunkt – tenderer til at være mere politisk aktive end

folk, der lever i sociale sammenhænge, hvor de udsættes for flere forskellige og konfliktende synspunkter. Når sidstnævnte holder lav politisk profil, skyldes det, at de ikke vil udsætte deres sociale relationer for fare.

Diana Mutz' forskningsresultater sætter fokus på et tilsyneladende dilemma i vor demokratiforståelse. Det politiske miljø, der formodes at fremme et åbent og tolerant samfund ved at borgerne udfordres på deres synspunkter, når de møder modstridende politiske perspektiver, er ikke nødvendigvis et miljø, der skaber politisk entusiastiske og deltagende borgere.

Entusiasmen hos medlemmerne af de politiske ungdomspartier fremkommer måske netop ved, at partierne for de unge fungerer som en homogen stamme, hvor man opildner hinanden ved at nedgøre modstandernes synspunkter og argumenter. Men er det vores ideal for den demokratiske borger eller politiker?

Når danske medier i dag opretter debatfora, i hvilke borgerne uredigeret hælder skidtspande af skældsord om deres politiske modstandere frem for argumenterede synspunkter, bidrager det måske stik modsat avisernes egne intentioner til at mindske danskernes lyst til at deltage i den offentlige debat?

Og når DR i sine debatprogrammer gør en dyd ud af at have forskelligartede og ikke sjældent ekstreme synspunkter repræsenteret, så debattørerne hæmningsløst råber i munden på hinanden frem for at argumentere – i modsætning til, hvad man ser på hollandsk og tysk fjernsyn – sker der måske det, at kanalen svigter sin public service-funktion ved herved at passivisere vælgerne fremfor at fremme deres lyst til at deltage aktivt i den politiske debat?

Kommunestyre og det levende demokrati

Af tidligere
borgmester
i Kalundborg
Aage Brejnrod (S)

Aage Brejnrod trådte første gang ind i aktiv kommunalpolitik i 1962 i daværende Tømmerup sogneråd og flyttede med over i Kalundborg byråd ved sammenlægning med Kalundborg og Tømmerup i 1966. Aage Brejnrod fortsatte i 1970 i den nu yderligere sammenlagte Kalundborg Kommune med tre andre omegnskommuner. Valgtes samtidig til Vestsjællands amtsråd, og bestred her formandsposter i socialudvalget og senere i sygehusudvalget indtil 1982, hvor Socialdemokratiet vedtog, at man kun kunne være medlem i én kommunalbestyrelse. Fra 1978 til 1990 var Aage Brejnrod borgmester i Kalundborg Kommune og medlem af kommunernes lønningsnævn 1986 til 1990. Alle årene blev han valgt ind på socialdemokratiske stemmer.

Lokalt selvstyre har en lang tradition i Danmark, og det bliver da også i Grundloven fastslået, at

kommunerne har ret til selvstyre, dog under statens tilsyn, dvs. de forvalter under en kommunalfuldmagt, der så til gengæld ikke har særlig faste rammer, men til stadighed er under pres fra kommunerne, og flere og flere opgaver er i tidens løb blevet henlagt til kommunerne. Nuværende kommunestyre tog sin begyndelse i 2006 og har nu virket i syv år. Det kan være på sin plads at vurdere, om det har opfyldt sit formål, som jo var, at de større kommuneenheder skulle kunne klare flere opgaver – og helst på et højere, professionelt niveau. Det har medført, at der er blevet plads til flere højtuddannede folk med en universitetsuddannelse på deres cv. På den vis har kommunalreformen nok virket efter sin hensigt. Og der er næppe heller tvivl om, at standarden i de kommunale forvaltninger er blevet hævet.

I min tid – det var i firserne – ansatte vi for første gang en jurist på borgmesterkontoret. Indtil da havde vi klaret os med kommunaldirektøren som eneste akademiker og så med juridisk assistance fra de lokale sagførere i fornødent omfang.

Ansættelsen vakte røre i den lokale advokatstand, som fandt anledning til at bede om et møde med henblik på en afklaring af, hvad ansættelse af juristen dog skulle

bidrage med i den kommunale administration. Sindene faldt efterhånden til ro, og det blev jo ikke sidste gang, at akademikere fandt vej ind i den kommunale administration. Djøf'erne, som de omtales i daglig tale, har holdt deres indtog for good.

Demokratiske omkostninger

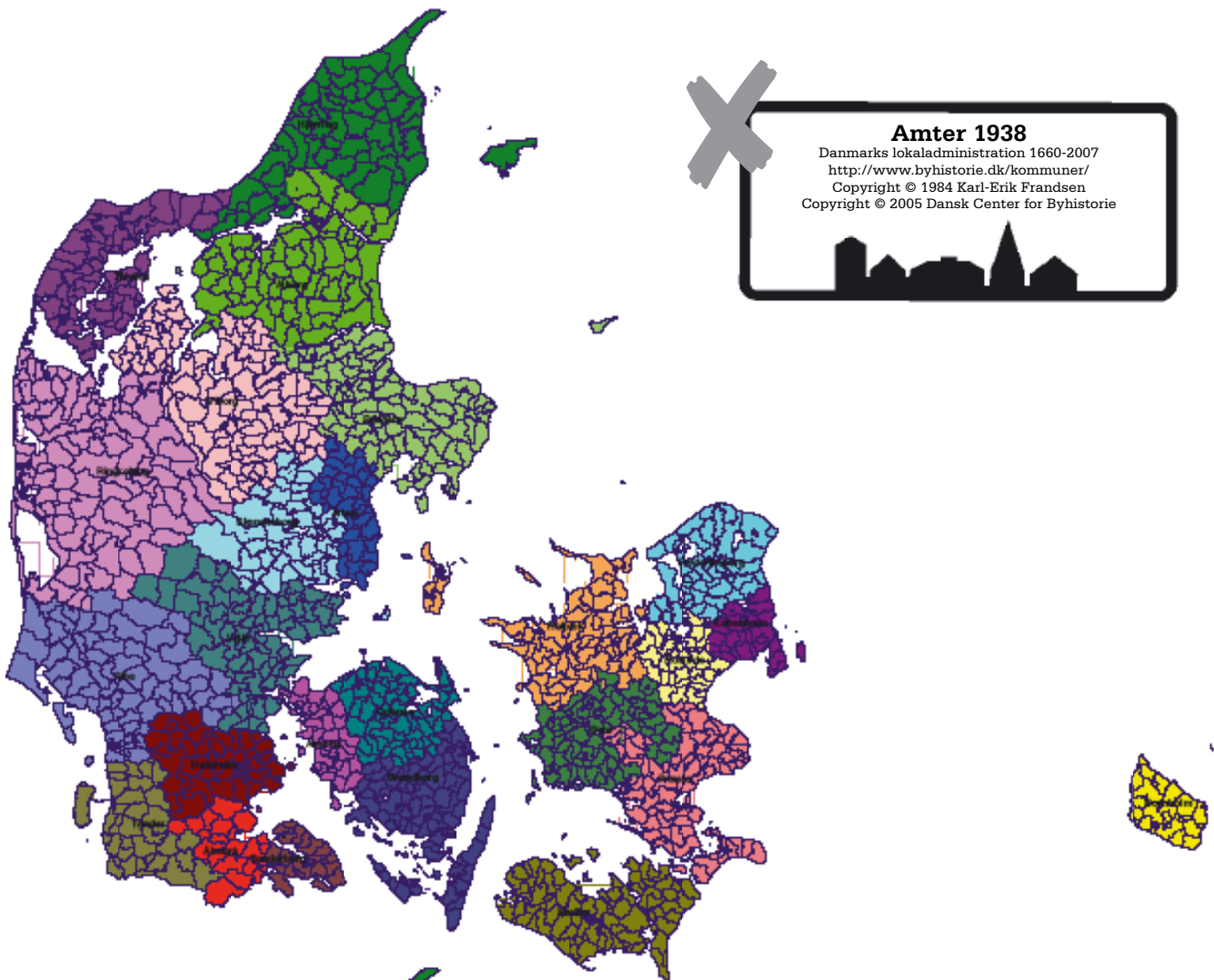
Men, det – sammen med to gennemførte kommunesammenlægninger i nyere tid – har også haft sine omkostninger. Den folkevalgte kommunalpolitiker er kommet på længere afstand fra forvaltningen og dermed også hans/hendes betydning for den enkelte borger. Det kommunale sprog er blevet mere akademisk, og politikudviklingen går nu hovedsageligt fra administrationen til de folkevalgte, mens det tidligere var omvendt: Fra de folkevalgte til administrationen.

Det er embedsværket, der i dag inspirerer og har den reelle indseende med tingene, og også som oftest kontakten til borgeren. Den folkevalgte er sat ikke så lidt til en side, bliver let overset og kan have svært ved at skaffe sig plads og overskue problemerne, får derfor også problemer med at kommunikere overbevisende med borgerne; Folkevalgte er blevet afhæn-

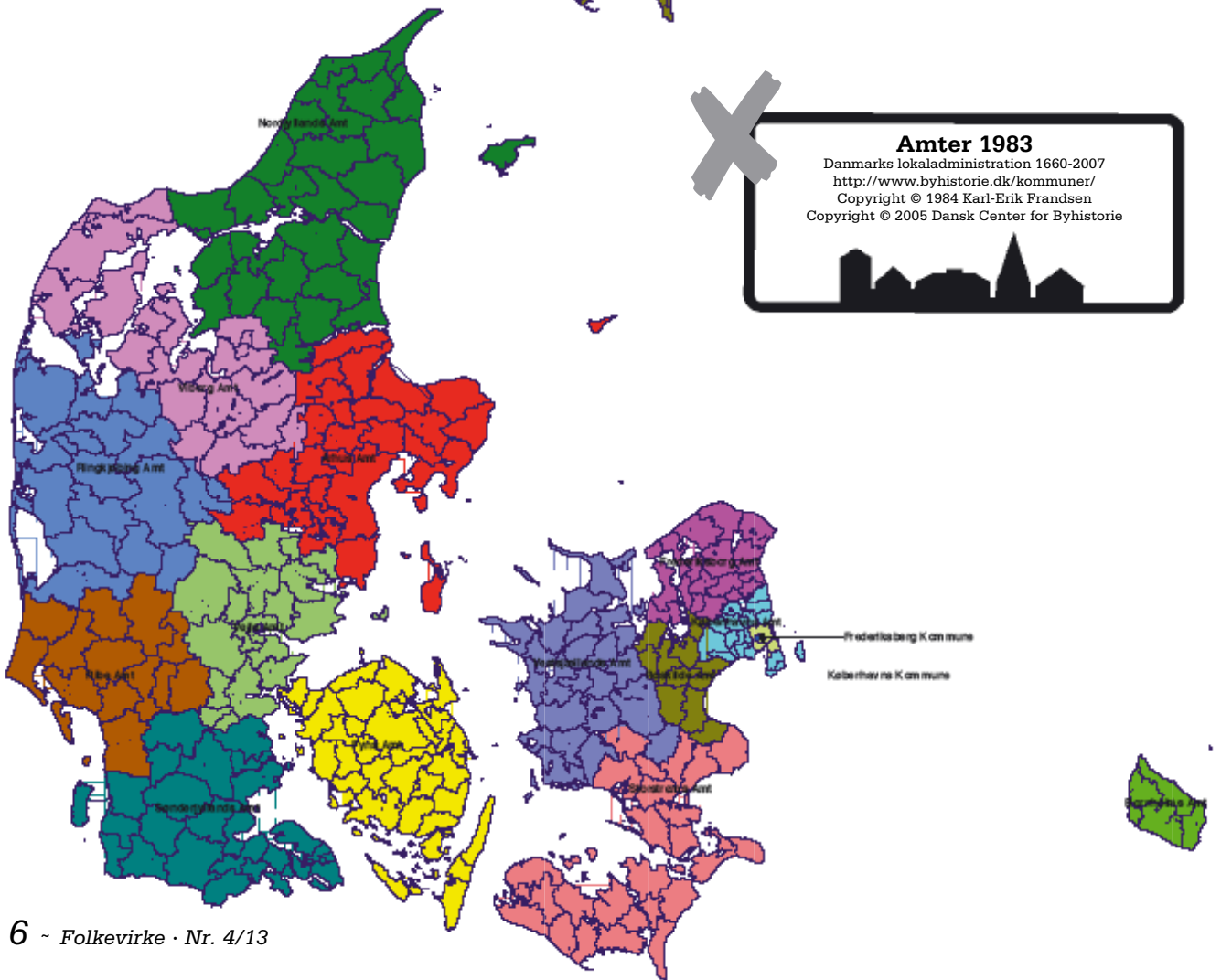
Kommunereformen førte til anlæg af nye eller udvidelser af bestående rådhus rundt omkring i landet. I Kalundborg fx bygger man nyt for 63 millioner.

Penge, lyder det fra borgmesteren, som indvindes over fire år på grund af besparelser ved at samle administrationen under samme tag.

Amter 1938
 Danmarks lokaladministration 1660-2007
<http://www.byhistorie.dk/kommuner/>
 Copyright © 1984 Karl-Erik Frandsen
 Copyright © 2005 Dansk Center for Byhistorie

Amter 1983
 Danmarks lokaladministration 1660-2007
<http://www.byhistorie.dk/kommuner/>
 Copyright © 1984 Karl-Erik Frandsen
 Copyright © 2005 Dansk Center for Byhistorie

gige af administrationen og ofte nødsaget til at henvise til det professionelle embedsapparat, når de skal forklare kommunens handlinger. Det øger ikke respekten blandt menigmand.

Med til den folkevalgtes afmagt hører også, at sagsmængden har været stærkt stigende henover årene. Man kan ikke overkomme at følge med, ligesom sagernes kompleksitet er blevet større. Derfor mange klager fra folkevalgte over manglende tid til at sætte sig ordentligt ind i sagerne, hvor til så oven i købet kan føjes, at indsatsen er dårligt vederlagt. Resultatet fører blandt andet til store vanskeligheder med at rekruttere borgere til at stille op til valg.

Den hensygnende vælgerforening

Det er et voksende problem for folkestyret, der jo baserer sig på den demokratiske, politiske grundorganisation: Vælgerforeningen.

Den fører i dag i mange tilfælde en hensygnende tilværelse, liver egentlig først lidt op til offentlighed og dåd i forbindelse med dens opgaver, når valg står for døren.

Her har den stadig en vigtig rolle at spille, nemlig at udvælge de egnede til opstilling med mulighed for valg til Folketing, regionsråd og kommunalbestyrelse. Desværre, alt for mange vel-egnede undslår sig.

Da jeg i længst forsvundne dage tilbage i tresserne blev formand for en lokal socialdemokratisk vælgerforening, var der i bestyrelsen bekymring over, at organisationsprocenten var faldet fra 65 til 60 (organisationsprocenten er udtryk for forholdet mellem antallet af medlemmer i partiet og antallet af afgivne stemmer på samme parti på valgdagen). Det var dengang – i dag måler vi ikke længere procenten, den ville i så fald være i promiller.

Den lave deltagelse i vælgerforeningerne er bekymrende. Skal vi opretholde det demokratiske, politiske system, bliver det nødvendigt med en form for vitamintilskud til vælgerforeningerne.

Man kan finde andre årsager, end de allerede nævnte, til den ringe lyst til at deltage. Der er også mang-

lende prestige ved at deltage, og det hænger sammen med, at den demokratiske og politiske debat, der blomstrer op i valgperioder, sygner hen, efter man er valgt ind, måske ud fra devisen: den der lever skjult, lever godt.

Skal demokratiet og interessen herfor imidlertid overleve, så skal der appelleres stærkere og til bredere lag i befolkningen. Det skal være mere tiltrækkende, mere betydningsfuldt, mere interessant, og med mere fest og farver over sig.

Måske kunne det hjælpe, hvis man forlener vælgerforeningerne med større indflydelse på de politiske beslutninger, gav dem øget indflydelse på forskellig vis.

Og hvordan gør man så det?

Ja, her er i hvert fald et par bud, der kunne medvirke til at højne medlemmernes betydning:

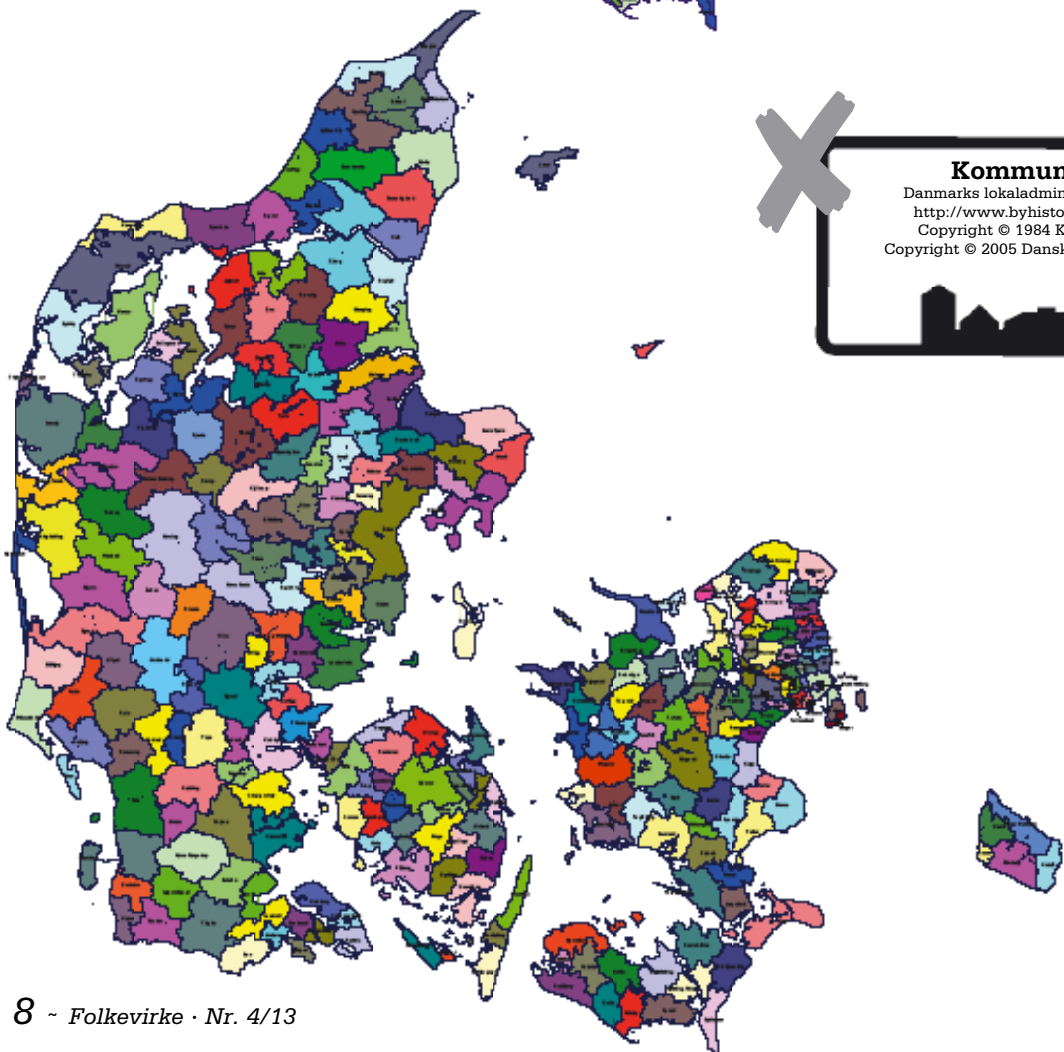
Anden type borgermøder

I dag er det sådan, at mange kommuner opererer med borgermøder, hvor det som regel er byrådet/

Kommuner 1938
 Danmarks lokaladministration 1660-2007
<http://www.byhistorie.dk/kommuner/>
 Copyright © 1984 Karl-Erik Frandsen
 Copyright © 2005 Dansk Center for Byhistorie

Kommuner 1983
 Danmarks lokaladministration 1660-2007
<http://www.byhistorie.dk/kommuner/>
 Copyright © 1984 Karl-Erik Frandsen
 Copyright © 2005 Dansk Center for Byhistorie

borgmesteren, der indbyder og står for dagsordenen på mødet og styrer hele forløbet. Det kunne med større ret være en opgave, som de lokale partiforeninger eventuelt på skift eller sammen stod for, og man her sammensætter dagsordenen ud fra, hvad der måtte være af aktuelle kommunalpolitiske problemer. Man ville kunne forbedre møderne og lade det være en afhøring af kommunalbestyrelsen om, hvilke opgaver den har gang i, og her give plads for kritik og ros. Det vil samtidig give rum for, at nye ansigter træder frem i offentligheden.

En anden mulighed for at inddrage partiforeningerne og borgerne aktivt er, at kommunalbestyrelsen, i langt højere grad end de gør i dag, kunne udnytte mulighederne, der ligger i kommunalbestyrelsens adgang til at ned sætte paragraf 17 stk. 4 udvalg med aktuelle undersøgelser/forslag m.v., og i disse udvalg udpege medlemmer uden for kommunalbestyrelsens kreds. Også det kunne medvirke til at vække interesse for medlemskab af en partiforening. Man kunne også stille professionelt mandskab til rådighed for de folkevalgte, så de havde lettere ved at komme gennem sagerne og klare diskussionerne med forvaltningen på mere lige fod.

Frivillige og samfundsansvar

De politiske vælgerforeningers svage tilhold i befolkningen sker paradoksalt nok samtidig med, at flere og flere borgere søger afløb for deres virketrang i utallige frivillige foreninger, der dels påtager sig opgaver inden for det offentlige områder, hvad enten det er i sociale hjælpeforeninger eller bare slet og ret hobbyområder. Her er

tilslutningen og offervilligheden stor, og mere end nogensinde er der sandhed i, at Danmark er et foreningernes fædreland. Karakteristisk for denne mangfoldighed af interesser er, at den drives af lyst og personlig virketrang. Og også at den som regel dækker en enkeltstående hobby eller interesse. Den påtager sig sædvanligvis ikke noget ansvar over for samfundet som sådan, men kan være en slags interessevaretagere over for kommunen. Men tænk om man kunne kanalisere en del af denne energi ind i det politiske.

Før det sker, må det politiske liv nok opfinde sig selv på ny og genvinde tidligere tiders indre dynamik og appel.

Kommunalreformer

I nyere tid har vi oplevet ikke mindre end tre kommunalreformer med henblik som sagt på både at effektivisere forvaltningerne og samtidig tildele dem nye opgaver. Men de har en bagside, for med hver ny reform er antallet af folkevalgte tillidsrepræsentanter blevet reduceret.

I 1970 blev over 1.000 kommuner reduceret til 275. Det betød, at tusindvis af folkevalgte gik ud, og dermed svækkedes naturligvis også folkevalgtes indflydelse på kommunernes styrelse og politik. Men det stoppede ikke her.

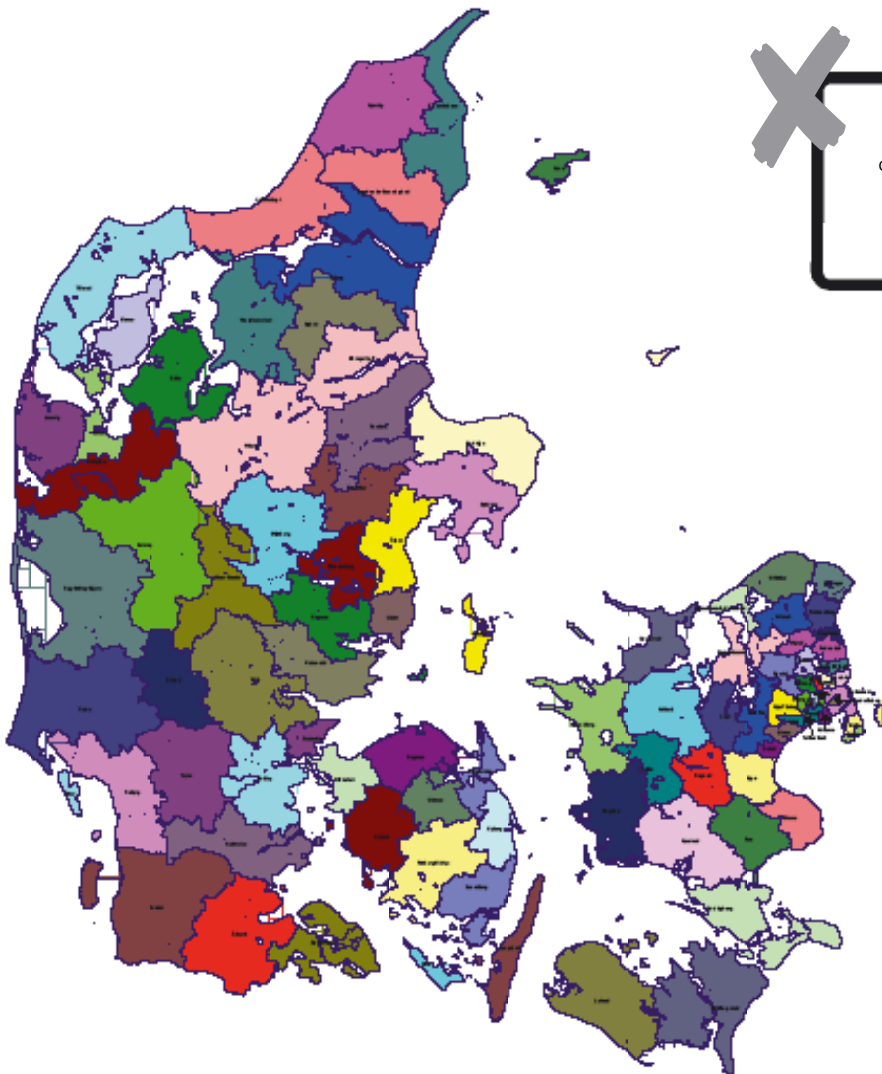
I 2006 blev endnu en kommunalreform gennemført, og nu endte vi med 98 nye kommuner, og endnu engang med en kraftig reduktion af folkevalgte.

I dag kan en kommunalbestyrelse bestå af indtil 31 folkevalgte. De fleste kommuner har et antal mellem 21 og 31.

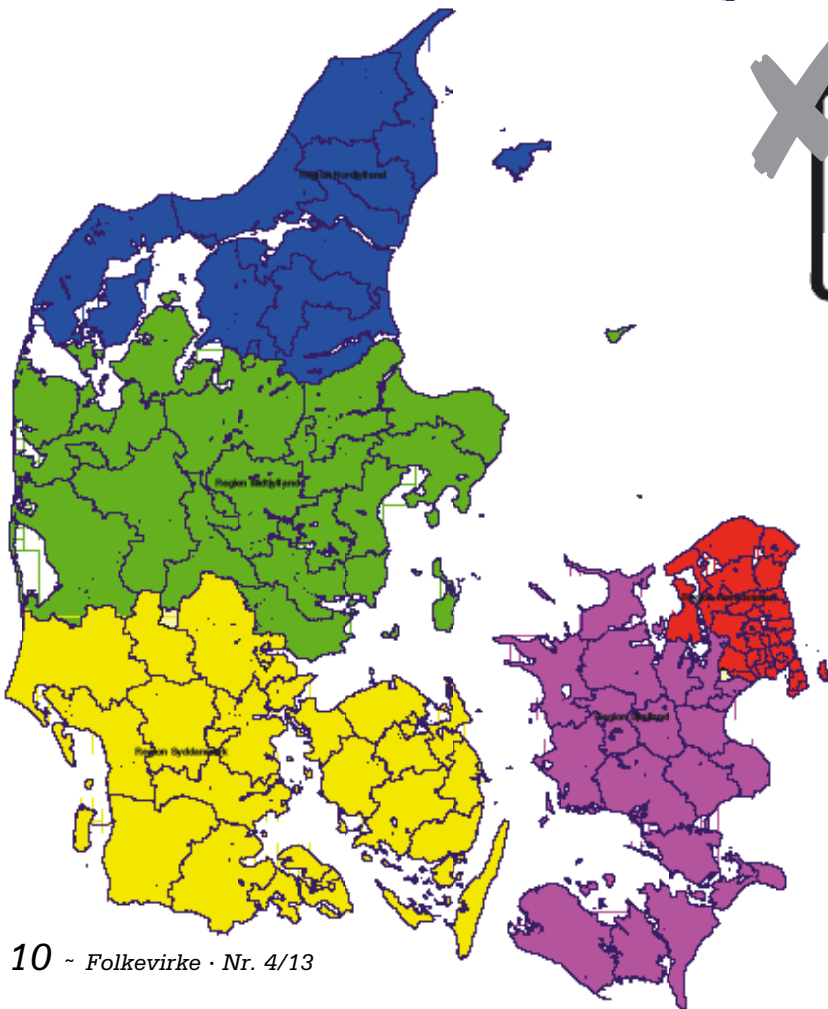
Der er altså sket en kraftig decimering af de folkevalgte. Alligevel kan man fra venstres side høre røster, der agiterer for, at den enkelte kommunalbestyrelse reducerer yderligere. Alt sammen for effektivitetens skyld. Demokrati kan imidlertid ikke kun måles på effektivitet i politiske beslutningsfora. Politisk demokrati hviler på præsident Lincolns ord »af folket, ved folket, for folket«.

Demokrati tager tid

Der skal folk til i demokratiet, og det tager sin tid. Til gengæld er

Kommuner 2007
 Danmarks lokaladministration 1660-2007
<http://www.byhistorie.dk/kommuner/>
 Copyright © 2005 Dansk Center for Byhistorie

Regioner 2007
 Danmarks lokaladministration 1660-2007
<http://www.byhistorie.dk/kommuner/>
 Copyright © 2005 Dansk Center for Byhistorie

beslutningerne mere holdbare, og diskussionen mellem borger og offentlighed har stor betydning for demokratiets udvikling.

Kommunerne er forvaltningsorganer og sagernes behandling har sin egen rytme, der ikke tager skade af, at mange inddrages i beslutningsprocessen.

Vingeskudte regioner

Kommunalpolitik udøves ikke kun i de 98 kommunalbestyrelser. Tidligere amter er blevet til fem regioner ved sidste kommunalreform. Men Folketinget har med den reform vingeskudt ordningen fra starten ved at forlade et ellers sundt princip, nemlig at den, der udfører opgaven, også er den, der har direkte ansvar over den, der betaler, i dette tilfælde skatteborgerne.

Regionerne bestyrer som hovedopgave sygehusvæsenet. Midlerne hertil – ca. 110 milliarder – leveres af staten, og som bekendt er det også på dette område sådan, at den, der betaler musikken, bestemmer, hvad der skal spilles.

Det efterlader spørgsmålet:

Hvorfor egentlig opretholde regionerne?

De er knap nok kendte i den brede offentlighed, og nogle mener, at de

nemt kan undværes. Venstre har hidtil haft denne opfattelse, altså at regionerne kan undværes. Udsigten til at Venstre nu spås fremgang ved valget den 19. november, har tilsyneladende fået partiet til at ændre signaler. Vel sagtens i håbet om, at den nuværende enlige Venstre-regionsborgmester kan blive til flere.

For begge kommunale institutioner gælder, at det er på årlige møder med regeringen i forbindelse med det nationale budget, at der afhandles om størrelse og indhold i

kommunernes budgetter under et. Når rammerne er fastsat, skal de overholdes. Hvis ikke, kommer regeringen efter kommunerne med bål og brand – det vil sige med økonomiske sanktioner.

Staten har et overordnet hensyn at tage til den samlede, økonomiske udvikling, og da mere end halvdelen af de offentlige udgifter løber ud gennem de kommunale kasser, er der ikke noget at sige til, at staten/regeringen holder et vågent øje med kommunerne og gerne vil have hånd i hanke med deres drift.

Ved valget den 19. november ligger de næste fire års kommunale fremtid i hænderne på vælgerne. Man kunne ønske, at valget måtte blive en opmuntring til det kommunale selvstyre og dets udøvere. Det sker, hvis rigtig mange møder op og tilkendegiver ved deres kryds, at det kommunale selvstyre opfattes og i høj grad er bevaringsværdigt i et levende demokrati.

Det er alles valg

Det er vigtigt, at alle er en aktiv del af fællesskabet

Af social-, børne- og integrationsminister

Annette Vilhelmsen

Tirsdag den 19. november er der valg til alle landets kommunalbestyrelser og regionsråd. En valgdag er en festdag i Danmark – det er det, fordi vi fejrer en lang demokratisk tradition, som blev grundlagt i 1849.

Men traditioner kan komme i krise. Det kan de, hvis vi ikke er opmærksomme på, at vi er ved at komme på afveje. Derfor sætter jeg kræfter ind på at få flere nye medborgere og socialt udsatte borgere til at bruge deres stemme den 19. november. For det er så vigtigt, at vi får alle med.

Ved det seneste kommunalvalg brugte kun 66 procent af den stemmeberettigede befolkning deres stemme og dermed muligheden for at få indflydelse på, hvem der skulle træffe beslutningerne i deres kommune de næste fire år. Det er et problem – for demokratiet bygger på, at vi alle sammen deltager og føler et ejerskab til de initiativer, som politikerne beslutter. Og vi har en endnu større udfordring, når det gælder nye medborgere i Danmark og udsatte borgere.

Kun 37 procent af de nye medborgere stemte til kommunalvalget i 2009. For borgere på kontanthjælp var tallet helt nede på 32 procent. Det betyder, at der er en masse mennesker, der ikke bliver hørt i vores samfund – og som ikke har

indflydelse på det demokratiske fællesskab, vi har i Danmark. Det skal vi have ændret.

Det er vores ansvar som samfund at sørge for, at alle mennesker har lige muligheder for at deltage i vores demokrati og at give deres mening til kende. Der er mange, der råber højt i den offentlige debat, men desværre gælder det sjældnere for de nye medborgere og de socialt udsatte. Min ambition er, at de skal fylde meget mere i debatten ved dette valg, og at valgdeltagelsen for både nye medborgere og udsatte borgere skal være højere i år, end den var i 2009. Det er vigtigt, at alle i Danmark føler sig som en del af fællesskabet. Alle kan gøre en forskel med deres stemme. Og vi må ikke miste nogen, som bare melder sig ud.

Valgdeltagelse – medejerskab

Først og fremmest er valgdeltagelsen vigtig, fordi den er et udtryk for, at man som borger i et samfund tager medejerskab til de politiske processer, og valgdeltagelsen er også med til at give den enkelte indflydelse på sit eget lokalområde. At stemme giver således mulighed for at få indflydelse både på sine egne forhold og på udviklingen i samfundet generelt. Et aktivt og ligeværdigt medborgerskab er en forudsætning for at få ordentligt fodfæste i det danske fællesskab. At være medborger i Danmark handler om at gøre brug af sine muligheder og leve op til sit ansvar om at være med til at styrke og udvikle vores fællesskab.

Når det gælder nye medborgere i Danmark, så skal vi have fortalt

dem, hvorfor det er så vigtigt at stemme. Demokratisk deltagelse er et vigtigt element i processen med at blive integreret og blive en del af det danske samfund – ligesom det også er vigtigt for integrationen at blive en del af det fællesskab, som arbejdsmarkedet, uddannelsesinstitutionerne og foreningslivet udgør. Derfor er det så vigtigt, at så mange nye medborgere som muligt vælger at bruge deres stemmeret den 19. november.

ALLES
VALG.DK

Vi har et ansvar

Vi har et ansvar som samfund for at få alle med i demokratiet og fællesskabet. Men vi har også et ansvar som mennesker. Jeg vil og kan ikke ignorere det ansvar. Som social-, børne- og integrationsminister tror jeg på, at jeg kan være med til at gøre en forskel ved at sørge for oplysning om, hvorfor det er vigtigt at stemme.

Derfor har jeg iværksat kampagnen »Alles valg«, der skal få flere nye medborgere til at stemme. Det har jeg gjort, fordi vi ser, at hele to tredjedele af den gruppe borgere ikke kommer op af sofaen. Det kan

der være rigtig mange grunde til. Blandt andet at man ikke forstår, hvad der står på valgkortet. Det kan også være, at man simpelthen er i tvivl om, hvordan man sætter sit kryds. Man er måske bange for at gå ind i boksen og vælger derfor at blive hjemme. Den danske tradition om at tage børnene med, når vi stemmer, er måske heller ikke slået igennem hos mange nye medborgere i Danmark. Simpelthen fordi der ikke er nogen, der har fortalt, hvorfor det kan være en god idé. Der kan altså være mange grunde til, at de ikke får sat deres kryds. Grunde vi skal tage alvorligt.

Kampagnen »Alles valg« skal give de nye medborgere mere viden både om kommunernes opgaver og om selve valghandlingen, og så skal kampagnen motivere nye medborgere til at stemme. Social-, Børne- og Integrationsministeriet finansierer bl.a. 20 valgmøder, som afholdes rundt omkring i Danmark. Møderne er særligt henvendt til nye medborgere. Desuden bliver der udgivet informationsmateriale på forskellige sprog, og ministeriet har også fået udviklet et dialogværktøj, hvor deltagerne skal diskutere prioriteringen af forskellige kommunale opgaver. En lang række organisationer deltager i kampagnen – bl.a. Dansk Flygtningehjælp, Rådet for Etniske Minoriteter, Ungdommens Røde Kors, Dansk Ungdoms Fællesråd og Bydelsmødrenes Landsorganisation.

Vi stopper ikke ved de nye medborgere

Det er ikke kun vigtigt, at vi får de nye medborgere til stemmeurnerne. Vi skal også gøre en stor indsats for at få vores socialt udsatte medborgere til at bruge deres stemme.

Det er vores ansvar som samfund at sikre, at alle mennesker har lige muligheder for at deltage i demokratiet og give deres mening til kende. Socialt udsatte borgere er

sjældent dem, der råber op, og derfor fylder de alt for lidt i den politiske debat. Derfor har vi afsat en pulje penge, som efter en ansøgningsrunde er fordelt blandt kommuner, organisationer og væresteder, der skal gøre det lettere for socialt udsatte at bruge deres stemme. Der vil bl.a. blive afholdt politiske debatmøder på væresteder og herberger, ligesom der opstilles mobile valgbokse, hvor udsatte borgere opholder sig – alt sammen for at få alle med. Og jeg håber, at den indsats kan få flere til at bruge deres stemmeret ved det kommende valg. Heldigvis er vi flere på sagen, når det gælder om at få flere socialt udsatte borgere til stemmeurnerne. »Stemmer på Kanten« er et flot og ambitiøst projekt, som Lisbeth Zornig Andersen har sat i værk. Lisbeth Zornig Andersen og alle de frivillige bag projektet har sat gang i masser af utraditionelle arrangementer. De har fx holdt vælgermøder på værtshuse. Den slags tiltag er en rigtig god og fornyende måde at møde de vælgere på, som ikke dukker op til et helt traditionelt debatarrangement om kommunalpolitik. Det er helt rigtigt set at bruge nye og anderledes måder for at inddrage socialt udsatte i vores demokratiske debat. Og »Stemmer på Kanten« har fat i nogle gode idéer her.

Det er mit håb, at vi med denne fælles indsats får taget livtag med nogle af de udfordringer, som holder socialt udsatte uden for den demokratiske proces.

En invitation til fællesskabet

Derfor er det også her, vi skal sætte ekstra kræfter ind. Vi skal fortælle de nye medborgere og de socialt udsatte borgere i vores samfund, at også de er velkomne.

At de skal være en del af vores fællesskab.

Vi skal vise dem, at deres stemme betyder noget. At vi gerne vil lytte til dem og bruge deres forslag konstruktivt til at skabe politik, der giver dem en bedre tilværelse. Tilgængelighed og fællesskab.

Det er to helt afgørende faktorer for at kunne gøre en forskel – og få flere til at bruge deres stemme. Derfor håber jeg, at jeg med kampagnerne kan give både nye medborgere og socialt udsatte en forståelse for, at de hører til – de er en del af vores samfund, og derfor skal de også bruge deres stemme.

Følelsen af samhørighed – og at være en aktiv del af fællesskabet. Uden deltagelse fra alle i Danmark, kan vores samfund ikke blive endnu bedre.

Fællesskabet kan kun blive bedre, når vi alle er med.

Ingen hører din stilhed

- BRUG DIN STEMME!

Sådan lyder det fra Flemming Bach Laursen. Han er værestedsbruger i Brabrand, tidligere landevejsridder og nu førtidspensionist. Og så er han frivillig i »Stemmer på Kanten« i Aarhus.

Af *Tine Toft Jørgensen*,
kommunikations- og
presseansvarlig på
»Stemmer på Kanten«

Flemming Bach Laursen er 52 år, og er netop blevet førtidspensionist. Han kalder selv sin tilværelse for »temmelig omtumlet«. Fra marts 1983 frem til i dag har Flemming Bach Laursen ernæret sig som daglejer, gøgler, vagabond, skærsliber og meget mere. Til daglig bor han på Kirkens Korshærs værested »Tre Ege« i Brabrand. Det var her, han mødte »Stemmer på Kanten« – og »Stemmer på Kanten« mødte ham. I samarbejde med »Tre Ege« havde »Stemmer på Kanten« arrangeret et vælgermøde med Lisbeth Zornig Andersen, lokalpolitikere fra Midtjylland og brugerne af »Tre Ege« sidst i september.

Før denne artikel forgriber begivenhederne kort om, hvad »Stemmer på Kanten« er.

»Stemmer på Kanten« er en demokrati-kampagne. Den blev til på initiativ fra Lisbeth Zornig Andersen, der er tidligere børnerådsformand. Hun blev før sommeren 2013 oprørt over en sag i Guldborgssund Kommune, hvor der i samme budgetforhandling blev skåret 300.000 kr. væk til støtte til TUBA, der er et privat behandlingstilbud til børn og unge med alkoholiske forældre samtidig med, at der blev givet 15 millioner til fodboldbaner. Det startede hendes indignation over, hvad

hun kalder »middelklasseløsninger til underklassen«. Løsninger, hvor det er de ressourcestærke stemmer, der bliver hørt og lavet politik efter.

»Stemmer på Kanten« er en demokratikampagne. Her viser kommunikations- og presseansvarlig Tine Toft Jørgensen kampagnens logo. Foto: Astrid Maria Busse Rasmussen.

Én til én kampagne

Dette hænger sammen med seneste kommunalvalg i 2009. Her var der den laveste valgprocent i over 35 år, og hos nogle grupper var den særligt lav. Unge, indvandrere og socialt udsatte brugte ikke deres stemme ved valget i 2009.

Udsatte grupper er typisk borgere, som har stået uden for arbejdsmarkedet i længere tid, og hvor udfordringerne er flere. Det er en yderst kompleks gruppe, der udgøres af borgere lige fra førtidspensionister

til hjemløse, misbrugere, kontanthjælpsmodtagere og psykisk sårbare eller en kombination af flere forhold. Socialministeriet har en definition af socialt udsatte, Danmarks Statistik har en anden. Fælles er, at det for de fleste ikke er kommunalvalget, der står øverst på dagsordenen over de øvrige udfordringer, hverdagen bringer. Lige så bred en flok socialt udsatte rummer, lige så mange årsager er der til, at krydset ikke sættes.

Blandt kontanthjælpsmodtagere stemte kun 32 procent. To tredjedele brugte således ikke deres stemme, og har dermed ikke været med til at bestemme. Og deltagelsen ser ud til at falde, hvis ikke noget ændres radikalt.

Det er et stort, demokratisk problem.

»Stemmer på Kanten« har til formål at lave om på dette og få socialt udsatte til stemmeurnerne, når kommunalvalget løber af stabelen den 19. november 2013.

Det er langt fra alle, der føler, at deres stemme nytter. Men med stemmer følger magt og mulighed for at påvirke beslutninger. Det er bl.a. via stemmen, at de respektive grupper kan udnytte muligheden for at påvirke de socialpolitiske beslutninger, der får stor betydning for deres vilkår og hverdag.

»Stemmer på Kanten«, med Lisbeth Zornig Andersen som frontfigur, vil derfor ryste op i »stemmeposen« med frivillige over hele landet.

Der er nu omkring 500 frivillige fra Lolland til Bornholm, og der kommer hele tiden nye til. Frem til valget er de frivillige i gang med at stemme dørklokker, lave valgfester og valgdebatter på væresteder, værtshuse og omkring suppekøkkener. Kort sagt alle steder hvor borgerne er. Desuden laves der fx videoer og billedreportager fra møderne. Det er nemlig én til én-kontakten, der er det centrale for kampagnen, som i høj grad er inspireret af præsident Barack Obamas kampagne fra USA.

Lisbeth Zornig Andersen tror på den menneskelige kontakt.

»Det nytter ikke med oplysningskampagner. Vi skal i snak med hinanden. Lokalpolitikere skal i snak med deres borgere og vælgere, der hvor de er. Derfor tænker vi i utraditionelle valgmøder, hvor det er udsatte borgere, der er eksperterne i deres eget liv, og politikere lytter.

Og hører efter«.

Når der rystes op i stemmerne, er det op til politikere at gøre sig attraktive for dem. På fem politiske

stormøder over hele landet har Lisbeth Zornig Andersen og de frivillige klædt lokalpolitikere på til, hvordan de kan møde deres borgere. Det handler om at få stemmerne tættere på stemmeurnen, og stemmeurnen tættere på. Kun på den måde kan der tales om at udmønte et nærdemokrati.

Forhindringer for krydset

Der er mange grunde til det manglende kryds. Vi er som borgere alle en del af demokratiet på papiret, men det er langt fra alle, der føler sig som en del af det. Det er langt fra alle, der tror på, at deres stemme er noget værd.

»Man kan jo tydeligt se, at jeg er hjemløs, ikke? Jeg kommer sgu ikke fra en familie, hvor man stemmer ved valg. Jeg har ingen anelse om, hvordan sådan noget fungerer. Så selvfølgelig tager jeg da ikke hen og stemmer på en propfyldt folkeskole. Jeg ville jo falde igennem med et brag«.

Det er et citat fra hjemløse Søren, som kampagnelederen Therese Evald fik en snak med i sommeren over en morgenbajer. Ifølge hende har Søren en vigtig pointe.

»Traditioner bliver oftest videreført – nogen kommer fra en familie, hvor folketings- og kommunalvalg er noget, som man samles om med livlige diskussioner over aftensmaden, fællesafgang til valgurnen og valgaften foran fjernsynet.

Et glimt fra en spændende »Visionernes dag« i Aarhus.

Foto: Chris Nunan.

Hvis du

derimod kommer

fra en familie, hvor det ikke er en tradition at stemme, så er der nok en større sandsynlighed for, at du ikke stemmer selv«, siger hun, og tilføjer: »er du dertil socialt udsat og har en kompleks hverdag, og et liv hvor det kan være svært at overskue tre dage frem – eller du ganske enkelt ikke ved, hvordan man stemmer, så er sandsynligheden for, at du prioriterer at stemme tilsvarende lavere«.

Therese Evald er 21 år og kampagneleder for »Stemmer på Kanten«, og bliver sammen med Lisbeth Zornig Andersen fulgt i serien »Stemmer på Kanten« på DR2 kl. 22.00 hver tirsdag frem til valget.

Samfundets tab

Det er ikke kun den enkeltes tab, når socialt udsatte ikke stemmer, eller er gældende i den offentlige debat. I »Stemmer på Kanten« er det udgangspunktet, at enhver er den bedste ekspert i sit eget liv. Vi ved bedst selv, hvad der virker – og virker i svære situationer. Når man da i det kommunale bruger rigtig mange midler og serviceydelser, og forsøger at tilrettelægge disse efter socialt udsatte grupper,

Der var stor interesse for »Stemmer på Kanten« ved »Visionernes dag« i Aarhus.

Foto: Chris Nunan.

Lisbeth Zornig Andersen og Therese Evald til fundraisingmiddag, som skal skabe både penge til og opmærksomhed om »Stemmer på Kanten«. Foto: Chris Tonnesen.

rammer vi ved siden af, hvis vi ikke lytter til eksperterne. Vi ved ikke, om indsatsen er effektiv, når gruppen ikke er i tale, ikke stemmer og ikke høres.

I »Stemmer på Kanten« har de frivillige derfor via fokusgruppeinterviews, lytt møder, debatmøder og indsamlinger af skrevne behov og ønsker, spurgte udsatte over hele landet: »Hvad skal der til for at gøre din hverdag bedre?«

Så simpelt er det. Resultaterne er samlet og skrevet i et manifest, der sammen med drejebogen til

politikere ligger tilgængeligt på »Stemmer på Kanten«s hjemmeside www.stemmerpaakanten.dk under publikationer.

Ifølge kampagneleder Therese Evald er dette kun første skridt på vejen.

»Får vi socialt udsatte i tale, er det også første skridt til en mere effektiv og virkende indsats til at bringe socialt udsatte grupper i spil for derpå at øge stemmeprocenten.«

Hun tilføjer, at der er tale om en stor gruppe, der, hvis den mobiliseres til stemmeurnerne, ville være

en afgørende magtfaktor i langt de fleste kommuner.

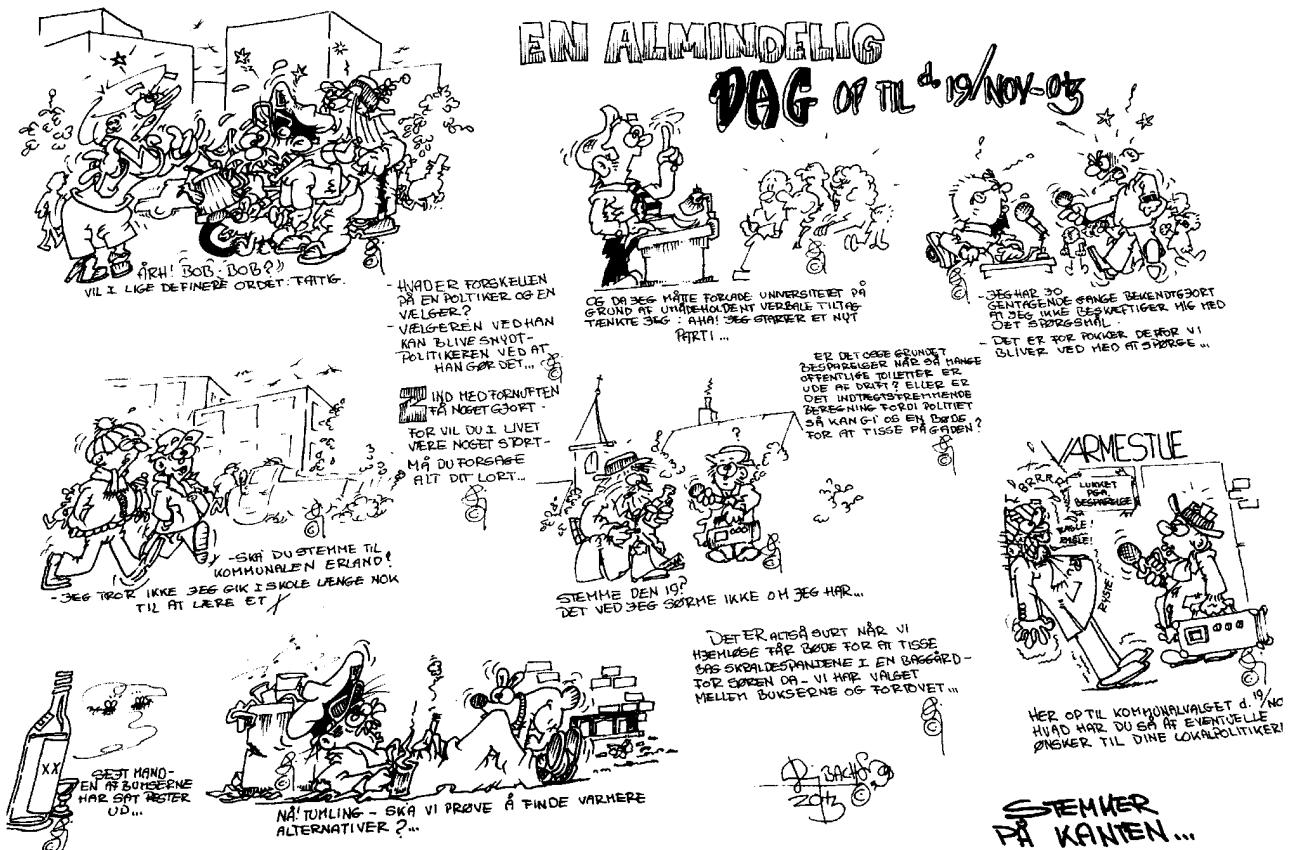
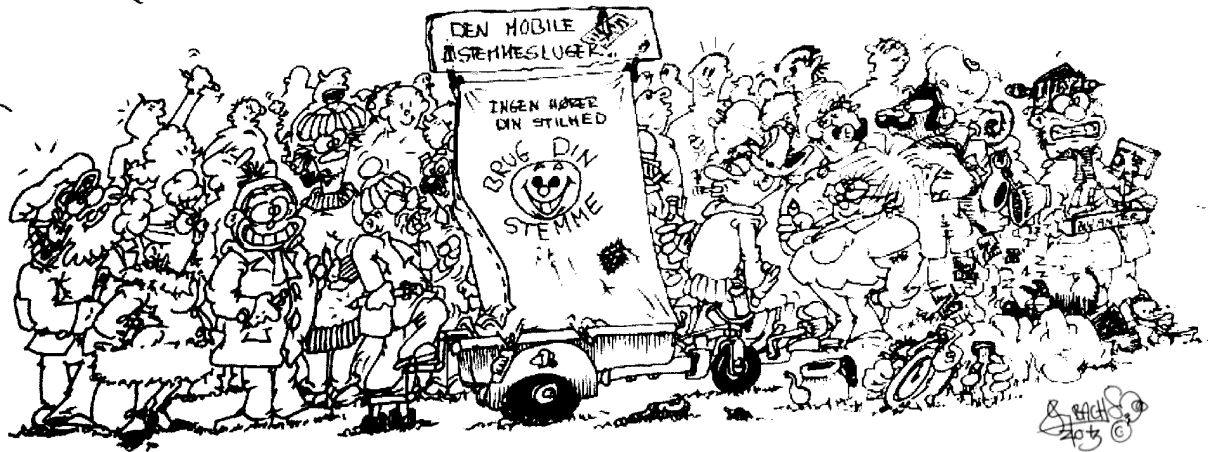
Tilbage til Flemming

Flemming Bach Laursen har en opfordring til den enkelte.

»Vi er mange, der lever som både fysisk og psykisk udsatte. Mere eller mindre kasserede subsistenser. Derfor så jeg »Stemmer på Kanten« som en mulighed for at komme til orde over for de politikere, der ellers er umulige at komme i tale med. Jeg har lavet dette slogan: »Ingen hører din stilhed, brug din stemme«. Og hermed opfordrer jeg alle hjemløse, snublefærdige eksistenser til at lette måsen og komme til valgurnerne den 19. november.«

Faktaboks:

- Kun 32 procent af kontanthjælpsmodtagere stemte ved sidste kommunalvalg
- »Stemmer på Kanten« er det største initiativ på området, og har til formål at mobilisere socialt udsatte til at stemme
- Den tidligere børnerådsformand Lisbeth Zornig Andersen er initiativtager til kampagnen
- Du kan se mere hver tirsdag kl. 22.00 på DR2 eller på www.stemmerpaakanten.dk

Flemming Bach Laursen, som i mange år selv har levet en omtumlet tilværelse, opfordrer med sine tegninger og egne ord »alle hjemløse, snublefærdige eksistenser til at lette måsen og komme til valgurnerne den 19. november«.

Bevar demokratiets livsnerve

Der er blevet længere til valgstederne, og det kan afholde vores ældste medborgere fra at stemme. Det er bekymrende for folkestyret

Af adm. direktør
Bjarne Hastrup,
Ældre Sagen

For bare hundrede år siden var mere end halvdelen af befolkningen afskåret fra at stemme. De måtte simpelt hen ikke.

Kvinder, tyende og indsatte i fængslerne var ikke med til at bestemme, hvem der skulle regere landet.

Med grundlovsændringen i 1915 fik både kvinder og borgere uden egen husstand, fx tjenestefolk, valgret og blev valgbare til Folketing og Landsting. Valgretten var dermed blevet individualiseret.

Samtidig blev valgets alder sat ned fra 30 til 25 år. Alle borgere – med få undtagelser – var nu en del af det demokratiske Danmark.

Vejen var allerede banet for kvinderne, der fik valgret til kommunalvalg i 1908.

Det var et gennembrud for demokratiet – også i internationale sammenhænge. Bare 40-50 år før var det under 15 procent, der kunne stemme. I København var der i 1878 således kun 6 procent af befolkningen, der kunne stemme om, hvem der skulle regere land og by.

I dag tager vi valgretten som selvfølge, og alle, der er over 18 år, har mulighed for at give deres besyv med i samfundsdebatten ved at sætte et kryds på stemmesedlen på valgdagen. Og det gør vi gerne i Danmark – endnu.

Stemmeprocenten er stadig høj sammenlignet med de fleste andre lande – ved seneste kommunalvalg i 2009 var den på godt 65 procent. Men ved de seneste valg er valgdeltagelsen gået ned, en tendens, der ser ud til at fortsætte. Ved sid-

ste kommunalvalg var det den laveste i 35 år. Det er bekymrende, for holder vi op med at gå hen og stemme, svækkes folkestyret.

Hvert fjerde valgsted er forsvundet

Derfor gælder det om at gøre alt, hvad vi kan for at få flere til at stemme: De unge skal lære at bruge deres demokratiske ret. Vi ved fra vælgerundersøgelser, at når man først er begyndt at stemme, så fortsætter man resten af livet. Eller i hvert fald lige indtil, man ikke har kræfter til at komme hen til valgstedet.

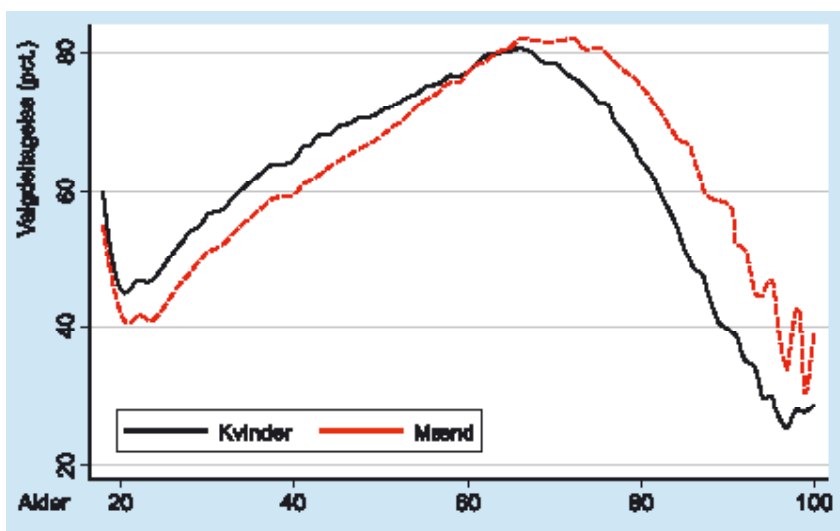
Det sker nemlig alt for ofte. Hvert fjerde valgsted er nedlagt siden 2005, så mange, især i de store sammenlagte kommuner, har fået langt til nærmeste valgsted. Det får mange ældre til at blive hjemme på valgdagen.

Vi ved, at det er de yngste og de ældste, der ikke stemmer. De yngste, fordi de synes kommunalpolitik er uvedkommende for dem, og de ældste, fordi det simpelthen kan være for besværligt. De ældste vil gerne og har måske stemt hele deres liv, men på et tidspunkt kan helbredsproblemer og afstand gøre det for svært og måske også for dyrt på grund af udgifter til kørsel, og så bliver de sofavælgere.

Det er stærkt bekymrende, at valgdeltagelsen blandt de ældste er så lav. Ved sidste valg var den for de 80-89-årige knap 60 procent, og for de 90-99-årige 38 procent.

Valgdeltagelse toppet blandt de 60-69-årige

Det er i alles interesse, at så mange som muligt benytter sig af deres

Kilde: Yosef Bhatti og Kasper Møller Hansen: Valgdeltagelsen ved kommunalvalget 17. november 2009 – Beskrivende analyser af valgdeltagelsen baseret på registerdata. Institut for Statskundskab. Arbejdsrapport 2010/03.

demokratiske rettighed og giver deres mening til kende. Derfor er det stærkt bekymrende, at valgdeltagelsen falder. Ikke mindst når kommunerne efter den seneste kommunalreform har fået et meget stort ansvar for sundhed og andre velfærdsområder. Og netop i disse år, hvor vores ældre medborgere oplever store besparelser på hjemmehjælp, genoptræning og plejehjem, er det afgørende, at de ældres stemme tæller med ved valgene.

Valgdeltagelsen topper blandt de 60-69-årige, hvor den er helt oppe på 80 procent. Og omvendt er stemmeprocenten lav, når vi ser på

unge i tyverne og på ældre over 80 år, jf. figuren på side 18.

Som det fremgår, falder valgdeltagelsen meget betydeligt for de ældste – og mest for kvinderne.

Op til omkring 60 år har kvinderne en højere valgdeltagelse end mændene, men herefter »overhaler« mændenes valgdeltagelse kvindernes. For at øge valgdeltagelsen er der altså brug for en indsats overfor ikke mindst de yngste og de ældste vælgere.

Stem på plejehjem

Tidligere på året opfordrede økonomi- og indenrigsminister Margrethe Vestager kommunerne til at tage initiativer, der kan give en højere valgdeltagelse ved det kommende kommunalvalg. Ministeren foreslog bl.a. at oprette valgsteder på fx uddannelsessteder og biblioteker.

Det er en rigtig god idé, som vi i Ældre Sagen bakker op. Vi har foreslået, at plejehjem-

mene og dagcentrene blev brugt som valgsted. Det ville nemlig få flere af de ældste til at stemme. Samtidig ville det kunne skabe tiltrængt liv på plejehjemmene, og grupper, der normalt ikke kommer på plejehjemmene, ville få et sundt indblik i de gamles hverdag. Så lad valgstederne komme til de ældre og ikke omvendt.

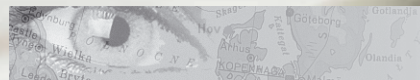
Mental afstand til kommunen

Det kan også være, at nogle ældre synes, at kommunen efterhånden er blevet lidt fjern for dem. De har måske – før kommunalreformen – været vant til, at de kendte kommunalpolitikere fra lokalområdet, og at de kommunalpolitiske spørgsmål drejede sig om de helt nære og lokalpolitiske problemer.

Efter kommunalreformen er afstanden til såvel kommunalpolitikere som de kommunalpolitiske temaer både rent fysisk og »mentalt« måske blevet større. Dette gælder selvfølgelig for alle aldersgrupper, men mærkes måske mere hos ældre, som i mange år har kendt den gamle kommunalstruktur.

Der er en lang række værktøjer, der kan anvendes for at vende udvik-

lingen og få flere ældre til at stemme. Både i forhold til at mindske de rent fysiske barrierer – bl.a. afstande, transport og få valgsteder – samt de mere mentale – altså spørgsmålet om at sikre engagement og at kommunalpolitik føles »vedkommende«.

Mobile valgsteder

Vi ved fra Kommunernes Landsforening, at over halvdelen af landets kommuner opretter mobile valgsteder, hvor man kan brevstemme før selve valgdagen. Vi kan kun opfordre kommunerne til at komme rundt i alle afkroge, så både unge, ældre, tilflyttere, beboere i udsatte boligområder og nydanskere får nemt ved at stemme. Og så må vi håbe, at kommunerne får fulgt godt op, så vi ved, om sådanne »fleksible« valgsteder får flere til stemmerne.

Behovet for de mobile valgsteder er i hvert fald stort, hvis man ser på udviklingen blandt de faste valgsteder. Ved sidste folketingsvalg i 2011 var der 1.454 valgsteder, mens der tilbage i 1999 var 1.899 valgsteder. Samtidig er kommu-

nerne blevet geografisk meget større efter kommunalreformen. Afstandene til valgstederne er altså typisk blevet betydeligt større end tidligere. Derfor er det vigtigt, at kommunerne gør opmærksom på de alternative muligheder, der findes.

Oplysning

Det gælder fx muligheden for at brevstemme. Valgloven er blevet ændret, så kommunerne i højere grad har fået mulighed for at placere brevafstemningssteder på

arbejdspladser, uddannelsesinstitutioner, biblioteker og fx plejecentre og dagcentre, hvor borgerne – herunder ældre – kommer i dagligdagen, og hvor transporten måske er lettere eller kortere end til de almindelige valgsteder.

Vi ved endnu ikke i hvilket omfang kommunerne gør brug af de nye muligheder, men det er under alle omstændigheder vigtigt, at de oplyser borgerne om mulighederne.

Det skal i øvrigt ske ikke bare digitalt, men også fx via annoncering i lokalpressen, da mange – særligt blandt ældre – endnu ikke er digitale.

En lovændring pr. 1. januar 2012 om »digital annoncering« gør det muligt for kommunerne helt at undlade annoncering i ugeaviserne. Det har medført, at nogle kommuner som et forsøg kun annoncerer offentlige høringer på kommunens hjemmeside. Pladsen i ugeaviserne fyldes i stedet for med små annoncer, som henviser til hjemmesiden. Det er et stort demokratisk problem for de mange borgere, der ikke er på internettet. Tal fra Danmarks Statistik og

Ældre Sagen viser, at 360.000 over 65 år aldrig har brugt internettet. Derfor er det vigtigt, at der er en kattelerm åben i forhold til information ud over nettet – også i forbindelse med kommunalvalget.

Mangler viden

Behovet for oplysning om alternative muligheder for at stemme understreges af en ny undersøgelse fra nyhedsbrevet Momentum, der viser, at danskerne har meget ringe viden om, hvordan man stemmer inden valgdagen. I Sverige har man haft succes med at øge valgdeltagelsen ved at gøre det muligt at stemme også i fx indkøbscentre og på stationer.

En anden mulighed er at stemme i hjemmet. Man har nemlig mulighed for at anmode kommunen om at få lov til at stemme i hjemmet, hvis man på grund af sygdom eller manglende førighed ikke vil kunne møde frem på afstemningsstedet på valgdagen. Men det er meget forskelligt, hvor meget kommunerne oplyser om dette.

Her kan fx hjemmehjælperne spille en vigtig rolle ved at orientere de borgere, de besøger, om muligheden for at afgive stemme i hjemmet. Det vil jo ofte være hjemmehjælpsmodtagere, der er så fysisk svækkede, at de ikke selv har mulighed for at komme til valgstederne.

Bevar det politiske engagement

Men én ting er de rent fysiske forhindringer for at stemme. Det er også vigtigt at gøre noget for at understøtte og bevare det demokratiske engagement uanset alder. Her har kommunalpolitikere et ansvar for at forsøge at engagere alle borgere, og sætte temaer og problemer for alle aldersgrupper – inklusive ældre, der måske kæmper med svækkelse og dårligt helbred – på dagsordenen.

I denne forbindelse gør Ældre Sagens lokalafdelinger et kæmpe-

stort arbejde for at styrke det kommunalpolitiske engagement. Således arrangerer lokalafdelingerne omkring 80 vælgermøder rundt om i landets kommuner, hvor ældrepolitiske – og andre temaer kommer på dagsordenen. Vælgermøderne er typisk meget velbesøgte. Der har været stopfyldte huse til de vælgermøder, der indtil nu har været afholdt op til kommunalvalget i november.

Vælgerne interesserer sig for ældre

Netop ældreområdet er noget, der optager vælgerne. På spørgsmålet om, hvad kommunalpolitikere bør fokusere mest på frem mod kommunalvalget i 2013, svarer 43 procent i en YouGov-undersøgelse foretaget for MetroXpress, at der bør fokuseres mere på ældreområdet – herunder plejehjem og hjemmehjælp. I en tilsvarende undersøgelse på Altinget – foretaget af A&A Analyse – peger 46,7 procent af danskerne på ældre- og handicapområdet som afgørende for, hvor de placerer deres stemme til kommunalvalget.

Vælgerens interesse for ældreområdet hænger naturligvis sammen med, at kommunerne i de seneste år har skåret voldsomt på

udgifterne til svage ældre. I løbet af de seneste fem år har kommunerne fx skåret næsten en tredjedel af den praktiske hjemmehjælp væk, selvom der i samme periode er kommet flere ældre. Der er alene omkring 100.000 ansatte i ældresektoren, og sammen med de ældre selv og pårørende, rammer besparelserne en stor gruppe af mennesker. Netop derfor er det også vigtigt, at de svage ældre får mulighed for at stemme, når besparelserne primært har ramt denne gruppe.

Ældre Sagen deltager også i et projekt i samarbejde med Statskundskab på Københavns Universitet, hvor det undersøges, om man kan få flere ældre til at stemme ved at sende opfordringer til vores medlemmer om at bruge sin stemmeret og deltage i valget.

Valgene – både til Folketinget og til kommunalbestyrelser og regionsråd – er demokratiets livsnerve. Selv om vi betragter demokrati som en selvfølgelighed, viser udviklingen med den faldende valgdeltagelse (ved kommunalvalget), at det er noget, der skal arbejdes for. Der er derfor brug for alle gode tiltag, der kan øge valgdeltagelsen og det demokratiske engagement for alle borgere – uanset alder og helbred.

Kommunal- og regionsvalget – hvad betyder det for os?

Af Holger
Kallehaug,
tidl. landsdommer,
formand for PTU –
Landsforeningen af
Polio-, Trafik- og
Ulykkesskadede
– Livet efter ulykken

Vi ved jo alle, at der holdes kommunal- og regionsvalg den 19. november i år, og at de politikere, vi vælger, skal stå for styret af nær-demokratiet de kommende fire år. Erfaringsmæssigt giver lokalvalg ikke anledning til nær så megen mediedækning og engagement blandt vælgerne, som et folketingsvalg. Det har lokalvalg fælles med valg til Europa-Parlamentet – og hvorfor forholder vi os som vælgere sådan?

Det er der ikke kun ét enkelt dækkende svar på. En række forskellige faktorer spiller hver deres rolle for dette beklagelige resultat, men overordnet og fælles er der navnlig to grunde hertil:

- En meget ringere mediedækning i de landsdækkende aviser, tv og radiokanaler
- En tilsvarende meget mindre vælgerinteresse, navnlig blandt de unge vælgere

Det er en ejendommelig form for synsforstyrrelse, der gør sig gældende – enten er det for tæt på eller for langt væk og i begge tilfælde kniber det for en alt for stor del af vælgerkorpset at leve op til dette. Alle valg er en del af vort folkestyre, og ingen af de nævnte valg er uden betydning. Tværtimod kan man vel sige, at jo stærkere og mere indfly-

delse kommuner og regioner på den ene side lokalt har, og jo mere der bliver afgjort på EU-niveau af Europa-Parlamentet, jo mindre bliver der tilbage til Folketinget at afgøre. For så vidt er det Folketingets rolle, som må siges at være under pres. Noget, som hidtil kun EU-modstandere har været fuldt ud opmærksomme på.

Det burde forholde sig anderledes med vælgerinteressen. Normalt er vi jo glade for decentralisering. Det nære samfund er det, vi kender allerbedst og også engagerer os mest i. Det er der, hvor vi færdes hver dag, arbejder, holder fri og oplever mest. Det må da derfor også interessere os hvem, der styrer vor kommune og region.

Når en meget stor og stadig stigende del af dansk lovgivning bygges på og er indholdsmæssigt bestemt af EU, må vi da også have en holdning til hvem, der skal være de danske repræsentanter i Europa-Parlamentet. Det er jo hel-

ler ikke længere et Mickey Mouse Parlament, som en kritiker tidligere omtalte det som, men en parlamentarisk forsamling med stor kompetence og indflydelse.

Hvad er der så galt?

Man må vel her i hvert fald nævne manglende vælgerviden både om det nære og det fjerne folkestyre. Viden forudsætter, at man har og får adgang til information, og her svigter lokalpressen i et vist omfang og de landsdækkende medier EU-stoffet i nogen grad og Europa-Parlamentet i ret høj grad. Nyhedsdækningen kunne og burde være bedre. Men det er heller ikke det fulde svar. Vælgerne har selvsagt et stort medansvar for deres egen begrænsede viden. Det er jo ikke umuligt at følge med, og som borger her i landet har man også en naturlig pligt til at gøre dette.

Folkestyre er et privilegium – en gave, som forpligter. Man kan ikke bare læne sig tilbage og sige, at det ved jeg ikke noget om, det har jeg aldrig hørt, og det interesserer mig heller ikke. Undskyldningen er ofte et udsagn om skuffelse over ikke opfyldte valglofter og heraf følgende mistillid til politikere, undertiden kaldt politikerlede.

De, der siger og tænker sådan, glemmer, at vi selv har valgt dem, og at demokrati er den mindst ringe styreform, navnlig fordi vi kan skifte regering og borgmestre m.fl. ud uden brug af vold.

Måske spiller det også en rolle, at vort folkestyre opleves som en selvfølge, og det er både skidt og godt. Skidt fordi vi ikke skønner

nok på det, og fordi vi har glemt den lange forudgående historie, som har ført til den fulde og lige adgang til valg for os alle, kvinder, unge og tidligere kriminelle. Nu er det kun de personligt umyndiggjorte, som stadig venter på, at flertallet vil give også dem ret til at stemme. Godt, fordi vi har et folkestyre, som ikke er truet af andet end sofavælgere.

Hvem skønner mest på folkestyret?

Det er måske et underligt spørgsmål, for det gør alle ansvarlige borgere jo. Men der er alligevel en grund til at rejse dette spørgsmål. Vi er nogle, som har svært ved at få adgang til at stemme og i hvert fald mere svært ved det end andre. Det gælder alle os for hvem tilgængeligheden til valgstederne ikke er

god nok. En del valgsteder er fuldt tilgængelige, men mange andre er det ikke.

Jeg har aldrig været inde i et valglokale, men altid stemt i en skolegård, i reglen siddende i min bil, hvor jeg er blevet betjent af to valgtilfornede, som har hentet en stemmeboks og modtaget min stemme. God service – ja, bestemt – men inklusion, bestemt ikke.

Den form for betjening har jeg fået hele livet, og den oplevelse har jeg fælles med tusinde af andre vælgere i kørestol eller dårligt gående, herunder mange ældre. Det siger noget om, hvor dårlig tilgængeligheden er her i landet. Og det har Handicapkonventionen, som Danmark har tiltrådt for godt fire år siden, intet ændret på. I betragtning af mange valgsteder ligger på skoler og i andre bygninger, der er åbne for offentligheden, bør man jo forbedre tilgængeligheden til disse steder både af hensyn til de daglige brugere, herunder medarbejdere, og til vælgere med bevægelseshandicap. Ifølge Handicapkonventionens artikel 9 om tilgængelighed og artikel 29 om inklusion i det offentlige og politiske liv har mennesker med handicap på lige fod med alle andre ret til at deltage i det politiske og offentlige liv, herunder til at afgive

deres stemme og modtage valg. Men det skal jo også være praktisk muligt, og her kniber det gevaldigt.

Menneskerettigheder

Handicapkonventionen har to hovedbudskaber. Det ene er, at alle menneskerettigheder også gælder for mennesker med handicap såvel fysiske, sensoriske som mentale, og det andet er, at enhver form for diskrimination på grund af handicap er forbudt. Diskrimination kan kort defineres som enhver usaglig, negativ forskelsbehandling. Den sagligt begrundede forskelsbehandling er jo velbegrundet, f.eks. at en blind ikke må køre bil, og positiv særbehandling kan i visse tilfælde være nødvendig for at skabe fuld ligestilling.

Menneskerettighederne skal være gældende og effektivt overholdt og håndhævet. Mange tænker nok ikke på, at de selv kan få brug for dem. Om man gør det, ved man først, når man står i situationen og så er det for sent, hvis menneskerettighederne ikke fungerer.

Efter at Gestapo arresterede den tyske præst pastor Martin Niemöller og anbragte ham i en koncentrationslejr fra 1938 til 1945 skrev han:

Først kom de for at tage kommunisterne, men jeg protesterede ikke, jeg var jo ikke kommunist.
Da de kom for at arrestere fagforeningsmændene, protesterede jeg ikke, jeg var jo ikke fagforeningsmand.
Da de spærrede socialisterne inde, protesterede jeg ikke, jeg var jo ikke socialist.
Da de spærrede jøderne inde, protesterede jeg ikke, jeg var jo ikke jøde.
Da de kom efter mig, var der ikke flere tilbage til at protestere.

Martin Niemöller (1892-1984)

Dette citat illustrerer hvorfor, vi ikke bare har brug for menneskerettigheder, men også hvorfor, der bør være nogen til at sikre, at de bliver overholdt, og her har vi alle et medansvar for at være vågne og protestere, før det går galt.

De menneskerettighedskonventioner, som Danmark har tiltrådt, og som er vedtaget af Folketinget, udgør det, man kalder vore internationale forpligtelser. At de bliver overholdt skal påses af alle de retsanvendende myndigheder og i sidste instans af domstolene. Dette sikres bedst og mest effektivt ved at gennemføre konventionerne ved lov. Det er det, man kalder inkorporering.

Hidtil har Danmark kun inkorporeret Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Det gjorde man i 1992, og

det virkede. Inden dette skete, var domstolene meget tilbageholdende med at bruge denne konvention, men efter at loven var blevet vedtaget, skete der en omfattende brug af menneskerettigheder, og det er sket med fuld respekt af den kompetence, som er Folketingets – den lovgivende magt. Domstolene træffer ikke politiske afgørelser, og navnlig ikke i fordelingspolitiske spørgsmål.

Der er derfor god grund til at håbe, at det udvalg, som for tiden overvejer, hvilke menneskerettighedskonventioner, der bør gennemføres ved lov, vil foreslå, at dette nu sker for en række konventioner, herunder Torturkonventionen, Racekonventionen, Kvinde-, Børne- og Handicapkonventionerne og tillige konventionen om borgerlige og politiske rettigheder, samt om økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder.

Det forbehold heroverfor, som senest er udtrykt af Venstres næstformand

Kristian Jensen, savner sagligt belæg. Danske borgere bør kunne nyde alle de af FN godkendte menneskerettigheder fuldt ud, og der er

ingen grund til at tro, at danske domstole ikke kan forvalte også denne retssikkerhedsopgave forsvarligt og uden at overfortolke eventuelle mindre klare og lidet operative rettighedsbestemmelser.

Ret og pligt i folkestyret

Demokrati giver både rettigheder og pligter. Rettighederne til at deltage aktivt i folkestyret skal vi både påskønne og udnytte ikke mindst ved at følge med i de politiske debatter på alle niveauer lokalt, landsdækkende og i EU samt ved at afgive vor stemme ved alle valg.

Menneskerettighederne er der for at beskytte os mod eventuelle magtmisbrug primært fra det offentliges side.

Pligten til at stemme ved alle valg er her i landet en moralsk pligt, ikke en regel, som straffes med bøder i tilfælde af udeblivelse fra valg, som det er i visse andre lande.

Vore forfædre og mødre har kæmpet hårdt og længe for dette og skænket os en demokratisk arv, som vi skal forvalte i taknemmelighed og med respekt.

Derfor skal vi alle møde op og stemme – også ved valget den 19. november 2013.

Arbejdsmarkedets

UDEMOKRATISKE

karakter

Af Anne Hansen

Anne Hansen er studerende ved Roskilde Universitet, hvor hun er ved at færdiggøre sit speciale, som er i et såkaldt integreret speciale i fagene »Kultur- og sprogmodestudier« samt »Socialvidenskab«. I studietiden har Anne Hansen interesseret sig særligt for forholdet mellem minoritet- og majoritetsgrupper i det danske samfund – hovedsageligt i et rettigheds- og medborgerskabsperspektiv.

Demokrati eksisterer på alle niveauer i det danske samfund. Når vi går til folketingsvalg, er demokratiet meget synligt, men når vi i dagligdagen omgås hinanden, er vi også medskabere af vores demokrati. Om kort tid går vi til kommunalvalg, og det er vigtigt at have fokus på, hvilke områder der har brug for en indsats i forhold til at styrke demokratiet. Et af disse områder er ligestillingen mellem mænd og kvinder på arbejdsmarkedet.

Jeg har i min studietid lært at reflektere over min egen rolle som medborger i det danske samfund, og jeg ved, hvad det indebærer – i hvert fald i teorien.

Jeg er i besiddelse af nogle grundlæggende rettigheder, der er de

samme for mig som for alle andre – i teorien. Grunden til denne tilføjelse er, at der i det danske demokratiske samfund eksisterer nogle udemokratiske strukturer. De sidste måneders politiske debat om øremærket barsel til mænd har ført til et øget fokus på ulighed mellem kønnene på arbejdsmarkedet, og hvordan reproduktionen af traditionelle normer skaber et problem for danske kvinder.

Der er flere aspekter i debatten om kønsproblematikker på arbejdsmarkedet, og det er vigtigt, at der skabes debat og samfundsmæssig fokus på disse problematikker. Når jeg om kort tid er færdig med mit studie, ønsker jeg at finde et arbejde. Jeg ønsker ikke at indgå i en uretfærdig kamp om jobs med mine

mandlige medstuderende, og jeg ønsker ikke at blive fravalgt til en stilling, fordi jeg risikerer barsel inden for et par år. Jeg ønsker mulighed for, at min kæreste kan tage barsel til den tid – uden at jeg skal bekymre mig om, hvorvidt andre synes, jeg er en dårlig mor. Det er vigtigt at have fokus på, hvordan arbejdsmarkedet og ligestillingen skal udvikle sig, da det virkelig er noget, der kan være med til at skabe debat og ændre på nogle fastlåste normer, der afspejler sig i vores arbejdsmarkedsstruktur og familieliv.

Ligestilling er stadig relevant

Fra et feministisk synspunkt er der stadig grund til at diskutere ligestilling mellem kønnene – specielt i forhold til arbejdsmarkedsforhold og lønniveau. Den amerikanske feminist og professor Nancy Fraser

arbejder i sin forskning med lige anerkendelse og omfordeling som fundamentalt for social retfærdighed og lige deltagelse for alle i samfundet. Mangel på anerkendelse af en samfundsgruppe vil afspejle sig i omfordelingen og skabe økonomisk ulighed. Det er netop her, at strukturerne på det danske arbejdsmarked er problematiske. Problematikken er, at uligheden på arbejdsmarkedet opstår, fordi rammerne i samfundet er skabt af nogle maskuline normer, og at arbejdsmarkedet er indrettet efter tidligere tiders kønsrollemønstre med en mandlig forsørger. Fraser konkluderer med sin forskning, at det er dybt problematisk, at der opstår en differentiering mellem kønnene på arbejdsmarkedet, når lønniveauet mellem »kvinde- og mandefag« er ubalanceret. Den økonomiske ulighed medfører yderligere social

ulighed, da det vil betyde, at kønnene ikke har samme lige mulighed for deltagelse i samfundet.

Kønnet ulighed i deltagelse

Den økonomiske ulighed i omfordelingen gør sig gældende i det danske samfund. Man taler inden for arbejdsmarkedsstudier om, at der eksisterer en horisontal og en vertikal segregering på det danske arbejdsmarked.

Den horisontale segregering beskriver tendensen, at mænd og kvinder er grupperet inden for forskellige faggrupper. Der er fx en markant overrepræsentation af kvinder inden for pædagogiske og omsorgsmæssige erhverv, hvimod mænd klart er dominerende inden for fx IT og håndværksfag. Den vertikale segregering opstår, da der eksisterer nogle på forhånd klare forventninger til hvilke ar-

bejdsområder, kvinder kan varetage, og hvilke opgaver en mand er bedre rustet til at løse. Den vertikale segregering afspejler, at der inden for fagområder, hvor der ikke er en markant kønnet overrepræsentation, er klare forskelle i, hvilke arbejdsopgaver henholdsvis mænd og kvinder beskæftiger sig med. Der stilles ikke fra arbejdsgivers side samme krav til, hvilke kompetencer en mand og en kvinde skal besidde. Fx vil kvinder oftere arbejde i HR-afdelingen, og mænd vil oftere være afdelingsledere eller have en anden type lederposition. Det kønsopdelte arbejdsmarked skyldes flere ting, og har en række forskellige konsekvenser. Udviklingen skyldes specielt, at der er en markant forskel på kvinder og mænds valg af uddannelse. Flere kvinder vælger en gymnasial uddannelse, der giver adgang til de mellemlange uddannelser som pædagog- og plejesektorerne, hvorimod mænd i langt højere grad vælger en erhvervsfaglig uddannelse. Allerede når der skal vælges uddannelse, er der derfor en differentiering i valgene mellem kønnene. Det er i sig selv ikke et problem – det, der til gengæld skaber en problematisk udvikling, er, at der generelt er en økonomisk ubalance mellem disse faggrupper. Man tjener mere som ansat inden for bygge- og håndværksbranchen, end man

gør inden for social- og omsorgsbranchen. Til sammenligning kan en nyuddannet social- og sundhedsassistent, en uddannelse der varer ca. 3½ år, forvente omkring 25.000 kr. før skat. En tømrer bruger samme tid på at uddanne sig men kan se frem til en løn på 30.000 kr. før skat. Det er som sådan ikke forskellen i lønnen i sig selv, der er problemet – problemet opstår, fordi kønnene er ulige fordelt mellem de to erhverv, og det skaber en generel ulige økonomisk omfordeling på arbejdsmarkedet mellem disse kønnede faggrupper.

Årsagen til uligheden

Frasers peger med sin forskning på, at uligheden i den økonomiske omfordeling mellem kønnene opretholdes som konsekvens af måden, samfundet generelt er indrettet på. De vestlige samfund er bygget op om maskuline normer, hvilket eksempelvis kommer til udtryk ved, at arbejdsmarkedet er indrettet efter tidligere tiders kønsrollemønstre med en mandlig forsørger. Dette har forårsaget et arbejdsmarked, hvor beskæftigelse, der traditionelt set har været kvindearbejde som fx rengøring, opvask og madlavning, ikke ansues som attraktive erhverv, fordi de ikke giver social status, og derfor er lavtlønnede. Et andet eksempel på hvordan det kvindelige værdisættes lavere end det mandlige

er, når normen brydes, og en henholdsvis mand eller kvinde ansættes inden for et erhverv, hvor de repræsenterer en minoritet. Efter spørgslen på mandlige pædagoger er stor, og en mandlig pædagog, sygeplejerske eller sosu-assistent anses for en styrke, og noget der bidrager positivt til en kvindelig stab. Omvendt forventes der af en kvinde i et »mandefag« som fx politbetjent, tømrer eller datateknolog, at hun som minimum tilpasser sig de eksisterende arbejdsnormer og indgår på mændenes præmisser. De mødes ofte med skepsis og usikkerhed af deres mandlige kollegaer, og må tit yde en ekstra indsats for at bevise deres værd. Mænd i »kvindefag« vil opleve stor anerkendelse blandt kollegaerne, men en generel skepsis i privat sfæren blandt venner og familie. Kvinder i »mandefag« vil omvendt opleve stor anerkendelse i privat sfæren men store vanskeligheder på arbejdspladsen.

Forandringen fastlåser

Der er overordnet set sket markante ændringer i arbejdsmarkedsstrukturen, da arbejdsmarkedet har ændret sig fra det traditionelle, industrielle arbejdsmarked, til i højere grad at være et fleksibelt og projektorienteret arbejdsmarked. Den amerikanske sociolog Richard Sennett var blandt de første til at

beskrive denne udviklings konsekvenser for forskellige grupper i samfundet. Kvinder og etniske minoriteter har sværere ved at tilpasse sig det projektorienterede arbejdsmarkeds krav om omstillingsparathed, vidensspecialisering samt udvikling, fornyelse og employability – en forventning om, at den enkelte arbejder tilegner sig beskæftigelsesparathed gennem en løbende opkvalificering. Udviklingen skaber en risiko for dem, der ikke formår at leve op til denne personlige opkvalificeringstendens. Kvinder placeres i risikogruppen, da dét at få børn og have en familie er begrænsende, og i forhold til de krav arbejdsmarkedet efterspørger. Det får den effekt, at fx normen om barsel reproduceres, da det netop er en samfundsmæssig norm, at det er kvinder, der går på barsel, og samtidig generelt er mændene, der besidder jobs, hvor denne konstante personlige udvikling og projektfornyelse gør sig særligt gældende.

Det helt centrale problem i et demokratisk samfund er, at denne udvikling for det første reproducerer et fastlåst og traditionelt kønsrollemønster, hvor de kvindelige

værdier og kompetencer er samfundsmæssigt devalueret i forhold til det maskuline. Nancy Fraser konkluderer med sin forskning, at det er dybt problematisk, at der opstår en differentiering mellem kønnene på arbejdsmarkedet, når lønniveauet mellem »kvinde- og mandefag« er ubalanceret. Den økonomiske ulighed kan medføre yderligere social ulighed, da det vil betyde, at kønnene ikke har samme lige mulighed for deltagelse i samfundet.

Øremærket barsel

Der eksisterer altså udemokratiske strukturer i vores ellers demokratiske samfund. Demokratiet skal bevises om ganske kort tid, da det igen er blevet tid til, at der skal afholdes valg i landets kommuner. Kommunalvalget har tradition for at have markant lavere valgdeltagelse end folketingsvalgene, hvilket er problematisk, da det i høj grad er ude i landets kommuner, at der i praksis er mulighed for at implementere tilbud, der kan have en forandrende effekt på dette fastlåste, uretfærdige arbejdsmarkedsforhold. Som nævnt holder kommunalt ansatte mænd mere

barsel end mænd i andre sektorer. Barsel er et område med potentiale til at ændre arbejdsmarkedsnormen, og derfor er det vigtigt, at der fra politisk side er fokus på dette område. Det er nødvendigt at gøre det til normen, at mænd lige så ofte som kvinder vælger at tage barsel. I Folketinget gik den nuværende socialdemokratiske regering til valg med et løfte om at ville indføre øremærket barsel til danske mænd, og der var bred tilslutning til dette på den politiske venstrefløj.

Forslaget om øremærket barsel blev imidlertid kasseret, inden det overhovedet nåede til behandling. I stedet taler man nu fra politisk side om at skabe et økonomisk incitament for at gøre barsel attraktivt for danske mænd. Siden dette løftebrud er der kommet meget fokus på problemstillingen om de ulige muligheder, der eksisterer for mænd og kvinder på arbejdsmarkedet.

Det store problem er dog at få mænd i den private sektor til at tage barsel. Det er en svær struktur at vende, og som nævnt er det projektorienterede arbejdsmarked afhængigt af tilstedeværende medarbejdere, og ved at være væk fra arbejdsmarkedet i tre-seks måneder sætter man sig selv uden for den dynamiske udvikling på arbejdspladsen. Når kvinder er overrepræsenteret i erhverv, hvor disse dynamikker ikke på samme måde gør sig gældende, er det nemmere for dem at vende tilbage til arbejdspladsen efter endt barsel. Når maskuline værdier og kompetencer tillægges positiv betydning, har kvinder svært ved at leve op til de samme krav som mændene på arbejdspladsen. Og når lønnen mellem »mandefag og kvindefag« er ulige, er mænd og kvinders mulighed for at deltage i samfundet det også. De demokratiske værdier, der om kort tid kommer til udtryk i kommunalvalget, bør også afspejle sig på arbejdsmarkedet – social retfærdighed afspejles i tilstedeværelsen af både anerkendelse og omfordeling.

Kommunalvalget står for døren – hvad med lokaldemokratiet?

Lokaldemokratiets tilstand er på en række punkter den samme i dag, som den var for et årti siden. Men tilstanden har forværret sig på nogle kritiske områder, og det kalder på nytænkning

Af Sune Welling Hansen, lektor, Institut for Statskundskab, Syddansk Universitet og Ulf Hjelmar, programleder, KORA, Det Nationale Institut for Kommuner og Regioners Analyse og Forskning

Hvert fjerde år afholdes der valg til kommuner og regioner, og i november er det igen tid til, at landets vælgere går til valgturterne. I de forgangne måneder er der blevet

skrevet og sagt meget om lokaldemokratiets tilstand, hvilket bl.a. skyldes, at valgdeltagelsen ved det seneste kommunalvalg i 2009 var lavere, end hvad vi normalt ser i Danmark. Spørgsmålet er selvsagt, om det seneste valg blot var en anomali, som vil rette sig ved det kommende valg? Eller om det snarere er et tegn på en ny tilstand, hvor borgerne engagerer sig mindre i det lokalpolitiske liv?

Svaret på borgernes valgdeltagelse kender vi selvfølgelig først efter valget. Men KORA har tidligere på året taget temperaturen på lokaldemokratiet, og resultaterne fra KORAs undersøgelse er dokumenteret i rapporten »Lokalpolitik og borgere. Resultater fra en borgerundersøgelse om deltagelse, kend-

skab, holdninger og ønsker til lokaldemokratiet«. Rapporten giver ikke blot en status på lokaldemokratiets tilstand i 2013, men undersøger også, hvordan tilstanden har udviklet sig over det forgangne årti – eller mere præcist: siden 2001. På nogle områder finder vi klare sundhedstegn, men på andre områder ser lokaldemokratiet ud til at stå over for udfordringer. I det følgende omtaler vi et udpluk af resultater fra undersøgelsen. Læseren henvises til rapporten for flere oplysninger.

Lokalt demokrati

Et vigtigt kendetegn ved et lokalt demokrati er, at borgerne føler et tilhørsforhold til deres lokalområde og deres kommune. Undersøgelsen

viser, at størstedelen af befolkningen i dag føler en stærk tilknytning til disse nære områder, og billedet er stort set uforandret i forhold til for ti år siden.

En anden forudsætning for et vel fungerende lokaldemokrati er, at borgerne har mulighed for at engagere sig i lokalpolitikken: Når det kommer til borgernes syn på deres muligheder for at deltage i det lokalpolitiske liv, så mener lidt under halvdelen af befolkningen, at de er i stand til at forstå og handle i lokalpolitik. I forhold til 2001 har færre borgere i dag en god forståelse for lokalpolitikken i deres kommune – men samtidigt er der i dag færre borgere med mindre tiltro til deres handleevne.

De to vigtigste forudsætninger for at kunne forstå og handle i lokalpolitik er selvsagt, at borgerne har en vis interesse for og viden om lokalpolitik. Vores undersøgelse viser, at omtrent halvdelen af borgerne er meget eller noget interesseret i lokalpolitik, og at størstedelen af befolkningen ikke har problemer med at svare på faktuelle vidensspørgsmål om deres lokale folkevalgte og om serviceydelser.

Over det sidste årti er der blevet lidt færre borgere, der er interesseret i lokalpolitik – hvilket også er en tendens, som er blevet observeret i andre nordiske lande. Ydermere er borgernes viden om faktuelle forhold blevet en smule dårligere, end den var i 2001.

Hvad med borgernes syn på deres lokale folkevalgte?

De fleste borgere opfatter lokalpolitikere som ret lydhøre over for deres meninger og holdninger – men færre borgere har denne holdning end i 2001. Størstedelen af borgerne mener også, at deres kommunalpolitikere er kompetente – og der er tale om flere borgere end i 2001. Men borgerne mener samtidigt, at lokalpolitikere er mindre gode til at tilsidesætte deres per-

sonlige interesser, når der træffes beslutninger – hvilket også var tilfældet i 2001.

Deltagelse i lokalpolitik

Dette bringer os til borgernes deltagelse i lokalpolitik – ved kommunalvalg såvel som andre deltagelseskanaler. For det første er intentionen om at ville stemme ved kommunalvalg lidt lavere i dag, end den var tidligere. Hvad angår andre former for deltagelse, viser vores undersøgelser for det andet, at flere end hver tredje borger deltager i det lokalpolitiske liv ved fx at tage kontakt til en embedsmand eller en politiker, deltage i aktiviteter i et politisk parti eller en forening, eller skrive læserbreve. Dette kan umiddelbart lyde som mange, men andelen er faktisk noget lavere, end den var for et årti siden.

Der er altså tegn på både kontinuitet og forandring i lokaldemokratiets tilstand i Danmark. Hidtil har vi ikke talt om forskelle mellem samfundsgrupperes meninger og holdninger til lokaldemokratiet – det kan man læse om i KORAs rapport om lokaldemokratiets tilstand. Vi vil dog kort omtale to samfundsgrupper, som har været genstand for en del opmærksomhed i de forgangne måneder: De unge vælgere (18-24-årige) og borgere af anden etnisk herkomst end dansk. En særlig grund til at fokusere på disse grupper er, at de ikke blot har en lavere valgdeltagelse i forhold til den øvrige befolkning, men at deres valgdeltagelse også har været faldende i de seneste år.

Hvad angår de unge, så viser vores undersøgelse bl.a., at i forhold til den øvrige befolkning er der færre unge, der er interesseret i lokalpolitik, deres faktiske viden om lokalpolitik er dårligere, og unge gør i mindre grad brug af forskellige deltagelseskanaler som deltagelse i fx lokale møder. Hvad angår inte-

ressen for politik, synes størstedelen af de unge, at lokalpolitik er svært eller uinteressant. Det viser sig endvidere, at der er en sammenhæng mellem interesse, og om unge er repræsenteret politisk i kommunalbestyrelsen: I kommunalbestyrelser, hvor ingen unge er indvalgt, er de unge mere enige i, at deres interesse kunne styrkes, hvis der var flere unge i bestyrelsen. Dette peger på, at unges interesse for lokalpolitik kan styrkes igennem indvælgelsen af flere unge i kommunalbestyrelserne.

Hvad angår danskere af anden etnisk herkomst, viser vores undersøgelse, at omtrent hver tredje mener, at det er svært eller uinteressant at deltage i lokalpolitik. Endvidere mener denne samfundsgruppe i højere grad end andre, at lokalpolitik er kompliceret, og de føler sig generelt mindre tilknyttet til deres kommune.

Anbefalinger

Man kan opstille flere anbefalinger på baggrund af disse resultater, og vi vil kort omtale to: For det første bør formidlingen af lokalpolitikken være mere målrettet. Vores undersøgelse viser, at både interessen for og kendskabet til lokalpolitik halter i nogle borgergrupper – og disse grupper er derfor i fare for at blive afkoblet fra lokaldemokratiet. Det drejer sig om unge og danskere af anden etnisk herkomst, men også om andre grupper, som fx borgere med en kortere uddannelse.

For det andet indikerer den vigende brug af de traditionelle deltagelseskanaler, at kommunerne er nødt til at tænke i nye baner, hvis borgernes deltagelse i lokalpolitikken skal fastholdes. Dette er selvsagt et område, som mange kommuner har prøvet kræfter med i en årrække, og vores undersøgelse underbygger dette behov for at nytænke borgerinddragelsen i lokalpolitik.

Vil du tænde, må du brænde...

Af Karen Pihlkjær, formand for Folkevirke Vesthimmerland

Tidligt på foråret 2013 inviterede Vesthimmerlands Kommunes afdeling for Kultur, Plan og Fritid til en frivillighedsmesse. Det skulle foregå i Dronnings Ingrid Hallerne i Farsø.

Der er ca. 100 frivillige foreninger i Vesthimmerlands Kommune – 70 af dem tog imod invitationen. Det blev til en mangfoldighed af frivillige, som hver især brændte for at præsentere deres forening.

Fritidskonsulent Inger Sørensens var spændt på resultatet. Det var en kæmpe opgave at få arrangementet op på så højt et niveau, og der var tale om en bunden opgave. I Vesthimmerland er der frivillige over alt i by og på land – og forskelligheden er stor. I alfabetisk rækkefølge kan nævnes et lille udpluk af de 70 foreninger, som deltog:

- Flygtningevenner
- Folkevirke Vesthimmerland
- Frivillige sociale mentorer

Folkevirke Vesthimmerlands formand Karen Pihlkjær fortalte levende om de mange aktiviteter i Folkevirke og viste eksempler på inspirationsmaterialet.

- Frivillige unge fra Beredskab Vesthimmerland
- Johannes V. Jensen Museet
- KOL Netværket i Løgstør
- Kræftens Bekæmpelse
- Kærbos Venner fra Kærbo Ældrecenter

- Lokalhistoriske foreninger (Aars, Farsø og Løgstør)
- Middelalderdage på Vitskøl Kloster
- Modelflyveklub
- Motion og samvær for kronisk syge
- Musikhuset »ALFA«
- Natteravnene i Aars
- Røde Kors
- Sorggrupper var repræsenteret både for unge og ældre
- Thit Jensens Mindestue
- Vesthimmerlands Kunstforening
- Ældre hjælper ældre

Folkevirke Vesthimmerland fik en begivenhedsrig dag.

Foreningen blev placeret et flot sted i hallerne. Det var i det historiske og litterære hjørne. Som det kan ses på billederne, havde bestyrelsen gjort sig umage med at gøre standen så indbydende som overhovedet muligt.

I løbet af dagen blev der delt ca. 100 programmer ud, hvor der blev fortalt om Folkevirke Vesthimmerlands aktiviteter for 2013-2014 samt

Folkevirke i Vesthimmerland deltog med disse spændende tilbud på Vesthimmerlands frivillighedsmesse. Især Folkevirkes »Kulturmosaik« vakte stor interesse.

14 dage efter Frivillighedsmessen arrangerede Folkevirke Vesthimmerland sit oktober-møde, og der var mange nye ansigter til dette møde, så jeg tror, at deltagelsen i Frivillighedsmessen var sliddet værd.

Det bliver bestemt ikke sidste gang, at Folkevirke Vesthimmerland viser »flaget«.

I forbindelse med Frivillighedsmessen blev »Frivillighedsprisen 2013« uddelt. Bag prisen står Fonden for Sparekassen Farsø. Prisen er en påskønnelse af en frivillig, som har ydet en særlig indsats inden for det frivillige, sociale arbejde i kommunen.

Valget faldt på Sorggrupperne fra Aars. Grupperne startede i 2005, og 65 børn og unge har været i

kontakt med grupperne. Projektet ledes af psykologer og frivillige med det formål at forebygge »social eksklusion og bearbejde de psykosociale problemer, det kan medføre at miste forældre eller søskende«. I løbet af dagen var der desuden forskellige optrædere, bl.a.:

- Korsang
- Musik ved et congolesisk orkester
- Oplæsning af en novelle af Johannes V. Jensen.

En signatur for dagen kunne være, synes vi i Folkevirke Vesthimmerland:

**Tag del i det, der er i din tid,
del ud af dig selv til andre
– så trives fællesskabet.**

Folkevirke Vesthimmerland er en del af landsforeningen Folkevirke, som bl.a. udgiver et kulturtidsskrift. På Frivillighedsmessen blev der delt ud af det inspirerende materiale.

givet lidt sødt til ganen for at komme i kontakt med alle de interesserede borgere, som fyldte Dronning Ingrid Hallerne dagene igennem.

Folkevirke Vesthimmerlands nye næstformand, Sonja Feldt Pedersen, er en habil akvarelmaler, og hun havde malet de tre dejlige malerier, som prydede bagvæggen på standen.

Selv fik jeg en god pakke med materialer fra Folkevirkes kontor i København, så der var meget at dele ud af – lige fra bogmærker, blade til plakater, der fortalte om dialogspillet »Kulturmosaikken« samt de tilhørende æsker med dialogbrikker.

Desuden var der en kurv fyldt med røde æbler.

Folkevirke stod for den eneste stand med folkeoplysning – foredrag, debattmøder og læseklub.

I Folkevirke fornemmede vi en stor interesse for Folkevirkes koncept – den sociale, kulturelle og politiske folkeoplysning.

Debat om litteratur og aktuelle forhold i samfundet står centralt i Folkevirke – og gjorde det naturligvis også på Folkevirkes stand på Frivillighedsmessen.

Om sproglige udfordringer

Møde blandt partnerne i det EU-støttede projekt «Cultural Kaleidoscope» med fokus på sprog

Af Annemarie Balle

I forbindelse med det EU-støttede projekt »Cultural Kaleidoscope«, hvor Folkevirke er koordinator, har der været holdt partnernemøder i Belgien med deltagelse af repræsentanter fra foruden Folkevirke også fra Spanien, Belgien og Tyrkiet. Mødets tema var »Sprog«, derfor blev mødet holdt i Belgien, hvor der er tre officielle sprog og en løbende debat om sprog.

Mødets belgiske værter fortalte levende om de udfordringer, det er at bo i et land med tre officielle sprog og de krav, det stiller til belgierne, hvis man kan tale om en belgisk nation. Efter at have deltaget i debatterne, måtte de fleste revidere deres opfattelse af Belgien som nation. Det kan bl.a. nævnes, at Bruxelles er hovedstad for to af Belgiens regioner, mens der er seks regeringer.

I løbet af partnernemødet var der mulighed for at deltage i forskellige workshops og debatter.

Stereotyper

Fra spansk side blev der bl.a. lagt op til debat om stereotyper. Alle

Folkevirker Dorte Mari Aggergaard lagde op til debat om sprog og kom ind på værdiladede ord, som ofte skaber forvirring. Det viste debatten om ordet »fremmed«.

skulle komme med eksempler på stereotyper for partnerlandene. Det blev til spændende timer, hvor de mange bud blev drøftet og vurderet, om der blot er tale om forslidte floskler eller der er hold i nogle af stereotyperne.

Danskerne blev af de øvrige nationer forbundet med ord som – nævnt i alfabetisk rækkefølge:

- Demokratiske
- Lukkede
- Nationale
- Organiserede
- Punktlige
- Reserverede
- Økologiske

Om spanierne lød ord som

– nævnt i alfabetisk rækkefølge:

- Dovne
- Drikker rødvin
- Holder ofte siesta
- Stolte
- Særlig tidsopfattelse

Om belgierne blev nævnt ord som

– nævnt i alfabetisk rækkefølge:

- Drikker meget øl
- Har sproglige problemer
- Opfatter sig ofte som mere regionalt tilknyttede end som belgiere
- Spiser meget chokolade

Om tyrkerne blev nævnt ord som

– nævnt i alfabetisk rækkefølge:

- Nationalistiske
- Åbne
- Har stærk familiefølelse
- Tyrkiske mænd er macho

Med alle ordene på bordet blev debatten livlig.

For hvert partnerland var det spændende at se, hvordan andre opfattede ens egen nation.

Nu da det EU-støttede projekt har været i gang i mere end et år, kender deltagerne hinanden godt. Det giver mulighed for meget åbne og fordomsfrie debatter, hvor man kan komme ind på emner, der kan gå tæt på og også være lidt følsomme. Men i en fortrolig atmosfære, hvor alle er interesserede i at få en god dialog, bliver dette muligt.

Da Folkevirke præsenterede sine idéer, blev der bl.a. lagt vægt på, at deltagerne selv skulle afprøve metoderne, så der blev lyttet intenst.

Et sted, hvor kulturen lagres, er på frilandsmuseer, derfor indgik der også et besøg på frilandsmuseet Bokrijk.

Et andet sted, hvor kulturen bevares, er naturligvis på Leuwens Universitetsbibliotek, hvor deltagerne fik et indblik i de spændende aktiviteter, der foregår.

Værdiladede ord

Fra dansk side blev der bl.a. præsenteret en workshop om, hvordan enkelte ord kan opfattes forskelligt. En viden, som mange ofte ikke er tilstrækkeligt opmærksomme på, og derfor opstår der jævnligt misforståelser, da ord, som den ene opfatter som neutrale, kan være meget værdiladede for en anden – i enten positiv eller negativ retning. Efter et oplæg af Dorte Mari Aggergaard og Annemarie Balle skulle deltagerne debattere ordet »Foreigner« – »Udlænding«.

Også her udspandt der sig en livlig debat, og der kom overraskende mange ord på banen.

Det var ord som fx – nævnt i alfabetisk rækkefølge:

- Barbar
- Besøgende
- Emigrant
- En med kulturel forskellighed
- Forskellig
- Fremmed
- Gæst
- Gæstearbejder
- Immigrant
- Mystisk

- Nabo
- Ny
- Rejsende
- Turist
- Ukendt

Nogle ord var udprægede negative, andre mere positive, mens atter andre var meget overraskende. Den debat gav stof til megen eftertanke hos alle.

Storytelling

Også en workshop om storytelling blev der plads til. I Belgien holdes der en gang om året en stor storytelling-festival. En af hovedkræfterne bag den fortalte om festivalen og dens udvikling.

Han gav gode eksempler på, hvordan storytelling kan engagere deltagerne og give nye oplevelser. Kan, som han udtrykte det, »bypass the brain«.

I løbet af den belgiske festival giver storytellere prøver på, hvordan historier kan fortælles, men der er desuden også plads til, at deltagerne selv oplever storytelling. Det kan være lige fra simple øvelser, hvor deltagerne skal fortælle

historien om deres eget navn eller historien om fx et ar, de har på kroppen.

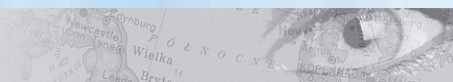
Som eksempel på, hvordan storytelling kan bruges i større skala oplevede deltagerne frilandsmuseet »Bokrijk«, hvor der bl.a. er opstillet videoer, hvor personer med relation til udvalgte bygninger eller steder fortæller om deres oplevelser. En spændende måde at formidle historie på – og bestemt en metode, som gør historien nærværende for de besøgende.

Næste partnernøde holdes ligeledes i Belgien. Her er temaet »Højtider«. Mødet holdes i perioden 21.-24. november.

Desuden er der planlagt partnernøde i Spanien i dagene den 3.-6. april.

Projektets afsluttende møde holdes i Danmark i perioden den 26.-29. juni.

Derefter skal der skrives en afrapportering om projektets forløb, som slutter i august 2014.

Temadag om bøger og kultur

Den 29. marts 2014 arrangeres der en spændende **litteraturdag** om »**Bøger og Kultur**« i Menigheds- huset i Tåstrup fra **kl. 9.30** til **kl. 15.30**.

Det er femte gang, en sådan tema- dag gennemføres, og også denne gang vil inspirerende forfattere og andre kloge folk bidrage til en op- levelsesrig dag.

Det bliver en indholdsrig dag for alle folkevirkere samt andre inter- resserede. Dagen er en regional Folkevirkedag, som arrangeres på skift mellem Folkevirkerekredse i om- rådet – Lyngby, Roskilde og Vest- egnen. I år er Folkevirke på Vest- egnen ansvarlig for dagen. Litteraturkredsens medlemmer sør- ger for hjemmebag og lækker frokost.

Dagen bliver rundet af med fælles- sang og alle kan se frem til den gode samtale, som rammerne bli- ver sat for!

Det endelige program er under udarbejdelse og kommer i næste nummer af Folkevirke, men sæt alle- rede nu et stort kryds i kalenderen. Temadagen er åben for alle inter- resserede.

Landsmøde 2014

Folkevirke holder **landsmøde søn- dag den 4. maj 2014**.

Folkevirke ønsker at gøre dagen til noget ganske særligt og vil derfor forud for Landsmødet arrangere nogle spændende og inspirerende timer i Roskilde.

Det er Folkevirke i Roskilde, som arrangerer denne del af Lands- mødet.

De nærmere detaljer for timerne er netop ved at falde på plads og vil blive offentliggjort snarest.

Mødet i Roskilde starter **kl. 10**, og efter frokost holdes Landsmødet, som forventes afsluttet **kl. 16.30**.

Folkevirke håber, at rigtig mange vil bakke op om Landsmødet og det tilhørende arrangement, så sæt kryds i kalenderen nu!

Julehygge på Folkevirke

Folkevirke i København inviterer til julehygge **fredag den 6. december kl. 14-16** på Folkevirke, Niels Hem- mingsens Gade 10 i København. Der lægges op til et **uformelt møde** på Folkevirke, hvor man kan tale om

året, der er gået, og komme med idéer til nye arrangementer.

Og så selvfølgelig tid til hyggelig snak med andre folkevirkere.

Folkevirkes bestyrelse vil sikre de hyggelige rammer samt servere

lidt **gløgg** og **juleknas** til de frem- mødte.

Folkevirke håber, at rigtig mange vil give sig tid til at lægge vejen inden om kontoret og slappe af i et par juletimer.

Folkevirkes lejr for bedsteforældre og børnebørn er altid planlagt, så der er tid til kreativt samvær og masser af frisk luft.

Folkevirkes efterårslejr for bedstemødre og børnebørn 2013:

OPLEVELSESRIG EFTERÅRSFERIE

Af Jeanne Bau-Madsen, næstformand for Folkevirke

Atter i år har Folkevirke arrangeret en lejr for bedstemødre og børnebørn i efterårsferien. I år havde 25 børn, 11 bedstemødre og en bedstefar fem hyggelige og spændende dage i DUIs lejr på Vejlbj Fed. Lejren var som altid planlagt,

Den sidste dag bruger børnene masser af tid på at finde flot bordpynt og sætte det dekorativt sammen.

Efterårets udflugt gik til Madsby Legepark ved Fredericia. Opholdet i byen blev afsluttet med, at børnene blev bevæbnet med forladergeværer i træ, og så kunne de ellers leve sig ind i tiden omkring 1849.

så børn og bedsteforældre har mulighed for en masse frisk luft og socialt samvær. Hver familie har sit eget værelse, så man kan gå og lukke sin dør, hvis man trænger til fred, hygge med fx oplæsning eller alle blot trænger til at komme tidligt i seng. Bedsteforældrene er enige om, at børnene skal have mulighed for at lege, uden alt er planlagt af de voksne. Derfor ligger lejren et sted, hvor der er mulighed for, at både store og små børn kan lege uden at komme noget til. I år var der mange nye deltagere. Bedstemødrene bliver skiftet ud, når deres børnebørn er blevet for gamle til at deltage. Der er mange

bedstemødre, der er kede af, at de ikke selv skal deltage mere. Folkevirke modtager hvert år, når lejren nærmer sig, mails fra bedstemødre, der ønsker os en god lejr og beklager, at de ikke skal deltage. Nogle fællesarrangementer havde vi dog planlagt. Tirsdag havde vi sportsdag. Heldigvis var vejret fint, så vi kunne konkurrere i stafetløb med en pinocchikugle i munden. Den skulle spyttes ud i en sovseskål, før man gav stafetten videre. Desuden bowlede vi med hvidkålhoveder. Keglerne var tomme mælkekartoner fyldt med sand. Vi havde fem discipliner og sluttede dagen med en rundboldkamp.

Bedsteforældre og børnebørn
hygger sig med at få arrangeret
»naturens kunstneriske
materialer«, så festbordet
om aftenen kan blive smukt.

Alle børn og bedsteforældre deltog i legene, og der var sved på panden, da sportsdagen sluttede.

Næste dag tog vi på udflugt til Madsby Legepark ved Fredericia. Her var legepladser til både store og små, der blev fremstillet æblemost, arrangeret skattejagt, og der var dyr at se på. Desuden var der et lille tog, der kørte os til en mini by, der forestillede Fredericia i 1849. Fredericia var på det tidspunkt en fæstningsby, og i Den Første Slesvigske vandt Danmark i et slag mod tyskerne ved byen. Især de større børn var meget imponerede over de flotte huse, købmansgårde og kirker, som var lavet i forholdet 1 til 10 af de rigtige materialer. Opholdet i byen blev afsluttet med, at børnene blev bevæbnet med forladergeværer i træ. Derefter gik den vilde jagt over voldene!

Om aftenen var der natløb med fem poster og derefter skattejagt. Vi var delt i tre hold – alle børn sammen med deres egen bedstemor. Selv om alle havde lommelygter, er det rart at have sin bedstemor i nærheden, når man går i mørket. Dagen blev afsluttet med varm kakao og kage. Desuden blev en del af skatten fortæret.

Torsdag var sidste dag, hvor vi skulle samles til festmiddag og optræden. Dagen gik med forberedelserne. De tre hold havde dagen før fået til opgave at skrive en sang om lejren, som skulle fremføres om aftenen. Sangen skulle skrives, og der skulle øves. Nogle af børnene øvede sketches og fandt rekvisitter, andre fandt pynt til bordet ude i naturen. En gruppe bedstemødre var travlt optaget i køkkenet med at forberede flæskesteg og islagkage. Det blev en hyggelig middag med fin mad, en kort tale af lederen og hurra for alle de børn, der havde fødselsdag i oktober. Derefter fulgte der optræden, som ind i mellem var så morsom, at tårerne trillede.

De mange børnebørn samlet for lejrens legendariske stafetløb skulle gennemføres med bl.a. pinocchokugleløb og kegleskydning med hvidkålshoveder.

Sidste dag skulle der ryddes op og pakkes. Men først læste Clara og Alberthe op, hvad de havde skrevet i lejrens dagbog.

Alle skiltes med ønsket om at mødes næste år, og vi blev enige om, at reservere lejren til efterårsferien 2014. Mange nye venskaber var indgået, og alle var enige om, at det havde været alle tiders lejr.

I Madsby Legepark ved Fredericia kan man bl.a. opleve en mini by, der forestiller Fredericia i 1849. Især de større børn var meget imponerede over de flotte huse, købmansgårde og kirker, som var lavet i forholdet 1 til 10 – og af de rigtige materialer.

Det sker i Folkevirke i de næste måneder...

REGION HOVEDSTADEN

BORNHOLM

Kontakt:

Marianne Kofod Pedersen,
Svanekevej 32, 3740 Svaneke,
☎ 56 49 21 65

KØBENHAVN

»På Folkevirke«

Niels Hemmingsens Gade 10,
1153 København K.

Tilmelding og yderligere oplysninger hos Folkevirke, Niels Hemmingsens Gade 10, 3. sal, 1153 København K. Eller ved henvendelse til Jeanne Bau-Madsen, ☎ 45 85 65 92. Send evt. en mail til folkevirke@folkevirke.dk

Folkevirkes Litteraturkreds i København

Mødestedet er Folkevirke, Niels Hemmingsens Gade 10, 3. sal, 1153 København K.
☎ 33 32 83 11

**Vi mødes på torsdage
kl. 12-14.30.**

**Landet over
tilrettelægger Folkevirke
møder, foredragsrækker,
studiekredse, temamøder,
kurser og lejre,
hvor alle kan deltage.**

Ved redaktionens slutning forelå der oplysninger om disse arrangementer.

Mere detaljerede oplysninger kan fås ved henvendelse til

Folkevirkes kontor,
Niels Hemmingsens Gade 10, 3. sal,
1153 København K,
telefon 33 32 83 11

(bedst mandage, tirsdage og
onsdage mellem kl. 9 og 16)
eller på e-mail:

folkevirke@folkevirke.dk

Folkevirkes møder former sig som åbne debatter om aktuelle emner, hvor deltagerne som regel tager udgangspunkt i et oplæg.

**Folkevirkes møder er åbne
for alle interesserede!**

14. november

»Grand final i gøglerbranchen« af Kerstin Ekman.

5. december

Litterær debat.

Halvårskontingentet er kr. 250,-

Kontakt:

Britta Poulsen, ☎ 46 36 56 32

KØBENHAVNS VESTEEN

Litteraturkreds

Moderne holdes den sidste tirsdag i hver måned, kl. 14-17. Med mindre andet er nævnt, så holdes alle møder kl. 14 til 17 i Glostrup Fritidscenter mødelokale 3.

26. november

Bogen »Dandy« af Jan Guillou. Fremlægges af Gurli Søby. Dagens digt: Connie Michelsen.

2014

28. januar

Bogen »Karitas – uden titel« af Kristin Maja Baldursdottir. Fremlægges af Anne Birthe Kyed. Dagens digt: Annelise Bohn.

25. februar

Bogen »Glasslottet« af Jeanette Wards. Fremlægges af Annelise Bohn. Dagens digt: Ingelise Olsen.

25. marts

Bogen »Anna, Hanne og Johanne« af Marianne Frederiksson. Fremlægges af Lis Hagberg. Dagens digt: Gurli Søby.

29. marts

Litteraturdag i Tåstrup fra kl. 9.30 til kl. 15.30.

29. april

Bogen »Patriarkens hændelige død« af Leif Davidsen. Fremlægges af Ellen Kristiansen. Dagens digt: Anne Birthe Kyed.

Tilmelding og kontakt:

Formand Ellen Kristiansen,
Vegavænget 11, 2620 Albertslund,
☎ 43 64 62 07

Næstformand Ingelise Olsen

Kasserer Ellis Grønvald

Suppleant/revisor
Anne Birthe Kyed

LYNGBY

16. november kl. 15-17

Tore Leifer lægger op til debat om George Gershwins »Porgy og Bess«. Mødested: Fuglevad Mølle, Møllevej 4 i Kgs. Lyngby.

Kontakt:

Formand Jeanne Bau-Madsen,
☎ 45 85 65 92
Kasserer Annette Albrecht,
☎ 45 87 43 67
Ella Buck,
☎ 45 82 22 42
Lene Hjeds,
☎ 45 81 61 31
Eva Ladekarl,
☎ 45 87 73 77
Doris Thye-Petersen,
☎ 45 81 44 18

REGION NORDJYLLAND

FOLKEVIRKE

VESTHIMMERLAND

Med mindre andet er nævnt, foregår alle møder på Hotel Farsø kl. 14-16.

Alle er velkomne. Entre samt kaffe/te med kage, kr. 75,-

2. december

Mette Dam og Brian Svendsen, Overlade.

Emne: »Der er noget i luften«. Tag med på en musikalsk rejse, når duoen Mette Dam og Brian Svendsen finder julestemningen frem! Der bliver mulighed for at lytte til og synge med på julens kendte og ukendte sange.

Kontakt:

Formand Karen Pihlkjær,
Stenildhøjvej 48a, 9600 Aars
☎ 98 66 16 80

kk@pihlkjaer.com

Kasserer Mona Bach Jensen,
Aalborgvej 4, Hornum, 9600 Aars
☎ 22 40 29 58

Mona22402958@gmail.com

Sekretær Lone Nørgaard,
Svoldrupvej 122, Vognsild, 9600 Aars
☎ 98 65 82 57

pno@nypost.dk

Best.medlem Kirsten Madsen,
Kirkebakken 15, V. Hornum,
9640 Farsø
☎ 98 66 30 24
kjma@mail.dk
Best.medlem Sonja Feldt Petersen,
Fasanvej 10, Gedsted,
9620 Aalestrup
☎ 50 15 90 57
sonja@fasanvej.dk
Best.medlem Tove Kristensen,
Hans Egedes Vej 120, 9600 Aars
☎ 98 62 66 10
Tove.kristensen2@skolekom.dk
Suppleant Lisbet Andersen,
Løgstørvej 140, Trend, 9640 Farsø
☎ 22 96 84 80
lisbetandersen@live.dk
Suppleant Lisbeth Nøhr,
Hestbækvej 255, 9640 Farsø
☎ 98 63 19 34
liscare@jubii.dk

Vesthimmerlands Litteraturkreds
Kredsen mødes i Dronning
Ingrid Hallen, Farsø,
hvor alle møder
starter kl. 14.00,
med mindre andet oplyses.

Kontakt:
Inger Olsen,
☎ 98 63 34 34
Kirsten Madsen,
☎ 98 66 30 24

REGION MIDTJYLLAND

HERNING

Møderne er ca. hver anden torsdag. Mødetid kl. 14-16. Man er velkommen til at møde ½ time før. Der er kaffe/tepause på ca. 15 min., hvor man kan nyde sin medbragte kaffe. Medlemskontingent for hele sæsonen er kr. 200,00. Hvert møde koster kr. 30,00 for medlemmer og kr. 50,00 for ikke medlemmer.

Bestyrelse:

Formand Mona Haven Jensen,
Dalgas Alle 2e, 4, 7400 Herning
☎ 97 12 17 45
Kasserer Tove Kattrup,
Karen Blixens Vej 1p, 7430 Ikast
☎ 40 70 90 51
Sekretær Inge N. Pedersen,
Herregårdsparken 5, 7400 Herning
☎ 97 12 74 04
joergenedergaard@post.tele.dk

Best.medlem Jutta Jørgensen,
Fællestoften 4, 7400 Herning
☎ 97 26 80 18
Best.medlem Lene Lund Hansen,
Emil Resensvej 47, 7400 Herning
☎ 97 12 98 82/29 92 58 50
lenelundhansen@yoymail.dk

HOLSTEBRO

Kontakt:
Karen Margrethe Madsen,
☎ 97 41 40 92

REGION VESTJYLLAND

LEMVIG

Kontakt:
Gunvor Fink Møller,
Grummegårdsparken 25,
Nørre Nissum,
7620 Lemvig
☎ 61 77 26 33
gunvor.fink.moeller@skolekom.dk

REGION SYDDANMARK

ODENSE

Litteraturkredsen fortsætter
Kontakt:
Ida Hansen, ☎ 66 11 23 71

REGION SJÆLLAND

ROSKILDE

Folkevirke i Roskilde indbyder til **samtalekreds** i litteratur.

Møderne afholdes tirsdage kl. 14.00-16.30 i Roskilde Biblioteks foredragssal, hvis ikke andet er nævnt. Der holdes kaffe-/tepause. Prisen er kr. 35. Årskontingent er kr. 300 (dog kr. 150 for medlemmer af Folkevirke i København).

19. november

»Det begyndte med jomfru Sørensen« af Lisbeth Smedegaard Andersen v/forfatteren.
OBS! Debatten foregår i Danske Bank.

10. december

»Alma Mahler« af Francois Giroud v/Joan Lønborg.

2014

7. januar

»At leve med Kierkegaard« af Sørine Godtfredsen v/forfatteren.

28. januar kl. 13.30 Generalforsamling.

»Astrid og Veronica« af Linda Olsson v/Grethe Schwartz.
OBS! Debatten foregår i Danske Bank.

25. februar

»Profeterne i Evighedsfjorden« af Kim Leine v/Kirsten Rudfeld.

18. marts

»Grand final i gøglerbranchen« af Kerstin Ekman v/Ingegerd Gaarslev.

8. april

»Kvinden ved 1000 grader« af Hallgrímur Helgason v/Britta Poulsen.

Vi mødes hver gang kl.14.00-16.30 (med en enkelt undtagelse) og har en pause, hvor vi drikker kaffe/the. Prisen er kr. 35,-

Bestyrelse:

Annette Molin, formand
☎ 46 36 09 31
annette.molin9@gmail.com
Britta Poulsen, kasserer
☎ 46 36 56 32
britta.poulsen@privat.dk
Birgit Andersen, sekretær
☎ 46 78 74 96
birgit.andersen@it.dk
Kirsten Rudfeld,
☎ 46 35 68 91
rudfeld@webspeed.dk
Ester Aagaard,
☎ 46 75 75 41
esteraagaard@roas.dk
Inger Margrethe Christensen,
☎ 46 35 64 45
imc@ruc.dk
Anni Gudmundsen,
☎ 22 23 50 61
annira@sol.dk

ØLSTED

Litteraturstudiekreds.

Vi mødes hver 6. uge og planlægger fra gang til gang.

Kontakt:

Lis Timmermann,
Hermelinvej 9, 3310 Ølsted

UDLAND

GRØNLAND

Folkevirke i Nuuk

Kontakt:

Rebekka Olsvig,
Jens Kreutzmann Aqq 30,
postboks 575,
3900 Nuuk, Grønland

Kvindestemmer '14

Lørdag den 1. marts

Fløjtenisten
Louise
Hjort.

Foto: Jørgen Benzen

Lørdag den 1. marts 2014 arrangerer Folkevirke i samarbejde med Kvinder i Musik og Dansk Blindesamfunds Kvinder »Kvindestemmer '14«.

Arrangementet har været gennemført i mange år og har udviklet sig til en inspirerende dag med **musik** og **litteratur**, som mange ser frem til.

»Kvindestemmer '14« holdes i **Jazzhouse**, Niels Hemmingsens Gade 10 – samme bygning, som Folkevirke har til huse. Dermed er arrangementet sikret fantastiske rammer.

Jazzhouse har gennemgået en total renovering, og både lyd og lys er helt i top, ligesom publikum er sikret meget fine pladser.

Arrangementet starter **kl. 12** og løber frem til kl. 17. I løbet af eftermiddagen kan man købe sandwich, kage, kaffe, the, vin og øl.

Programmet er endnu ikke på plads, men der foreligger allerede nu tilsagn fra:

- **Forfatter Christine Nya**
- **Digteren Ursula Andkjær Andersen**
- **Sanger og guitarist Hanne Methling**
- **Fløjtenisten Louise Hjort**

Dermed er der lagt op til nogle spændende timer med mulighed for et kig ind i musikalske universer og litterære værksteder.

Sæt allerede nu kryds i kalenderen og vær dermed sikker på at have reserveret eftermiddagen – og en mulighed for en formiddagstur i København.